

MLADOST

1999

Kupujte pri lastnem podjetju!

DRUŠTVENA NABAVNA ZADRUGA V LJUBLJANI (LJUDSKI DOM)

ima v zalogi:

vse potrebščine za kroj, telovadne obleke, telovadne čevlje,
poslovne tiskovine in knjige za odseke.

Tiskovine za Čebellco. — Zaloga knjig „Orlovske knjižnice“. — Zaloga vseh
potrebščin za šminkanje igralcev. — Sprejema vloge v Centralno Čebellco.

Zahtevajte cenik!

Naša Sloga

Ljubljana, Poljanski nasip 10

izdeluje

orlovske zastave, zastave za Marijine
družbe, cerkvene bandere, trakove,
mašne plašče, baldahine itd. — Ima
veliko zalogo svile in blaga za zastave
ter za mašna oblačila itd. — Popravila
se izvršujejo v najboljšo zadovoljnost.
Cene nizke, postrežba točna. — Pro-
računi, načrti in pojasnila brezplačno

Naša domača Kollnska cikorija

Je izborna in izdatna
Zelo priporočamo!

TRGOVINA

MARIJA ROGELJ

priporoča veliko zalogo raznovrstnega
blaga za plašče, obleko in perilo, brisače,
namizne prte, servijete, cvilih, fine no-
gavice za otroke, dame in gospode in
veliko izbiri domačega izdelka. Perilo
za dame in gospode. Izgotovljene ob-
leke in plašči za velike in male, pred-
pasniki za odrasle in otroke iz listra,
klota, kontenine in šifona. Blago dobro
prav nizke cene!

L. Mikuš, Ljubljana

Mestni trg šte. 15

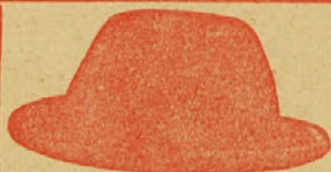
priporoča svojo zalogo

dežnikov,
solnčnikov in
izprehodnih
palle

Popravila izvršuje točno in solidno.

POZOR

gle kupujete

KLOBUKE, SRAJCE

kravate, dež. plašče, dežnike in dr.
modno blago kupite najceneje pri
„AMERIKANCU“, Ljubljana, Stari trg 10

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani, Dunajska cesta 17

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane
stavbe kakor tudi stavbe med časom gradnje;
b) vse premično blago, mobilije, zvonove in
enako; c) poljske pridelke, žito in krmo
 2. Zvonove proti razpokam in prelomu.
 3. Sprejema v novoustanovljenem živ-
ljenskem oddelku zavarovanje na doži-
vetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in
ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.
- Skupno premagamo skupne težave!

Prvi jubilej univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani.

Vseučilišče, to je zadnji cilj kulturno se razvijajočega naroda. Slovenci smo se za svoje vseučilišče v bivši Avstriji dolgo vrsto let zastonj borili, z narodnim osvobojenjem smo pa dosegli tudi to svoje toli zaželjeno kulturno žarišče. Takoj ob začetku so bili na univerzo v Ljubljani pozvani največji slovenski in drugi slovanski učenjaki za posamezne stroke, ki so se v svojem narodnem navdušenju radi odzvali pozivu in so z vztrajnim in doslednim delom na znanstvenem polju naši univerzi priborili častno mesto med evropskimi univerzami.

Letos obhaja naša univerza desetletnico obstoja. »Svet slušateljev univerze kralja Aleksandra I.« je sestavil poseben odbor za proslavo te desetletnice in ta je aranžiral proslavo v obsegu in slogu, kakor najvišji kulturni narodov zavod zasluži. Proslava je trajala od 9. do 16. junija t. l. V teh dneh je bila razstava na tehniški fakulteti, vrstila so se predavanja in slavnostni govori, govori v radio, slavnostni koncert in kot vrhunec vseh prireditev impozantna slavnostna skupščina »Sveta slušateljev univerze kralja Aleksandra I.«.

Naša javnost je velik pomen te proslave pravilno razumela in s svojo udeležbo in sodelovanjem dokazala, kako Slovenci svoj najvišji znanstveni zavod cenimo, kako ljubimo ognjišče naše kulture. Z navdušenjem je manifestirala za našo slovensko univerzo in močno ognjišče kulture naše domovine, zavedajoč se, da je naša draga univerza poroštvo naše svobode.

Tudi Orli imamo vzroka dovolj, da se tega jubileja iz srca veselimo, zakaj kot elita slovenske mladine hočemo in moramo skrbeti za svojo in vsega naroda kulturno povzdigo in tako moramo biti v prvi vrsti mi deležni žarkov znanosti in splošnega napredka, ki jih ravno univerza izžareva v ves narod. V naših vrstah stoje na prvih mestih duhovnega vodstva naši mladi gospodje kapelani, ki so študirali na slovenski univerzi. Na fantovskih sestankih, pri akademijah in vseh prireditvah in sploh pri vsem našem delu nam pomagajo in stoje ob strani akademiki in kulturni delavci, ki črpajo svojo globoko znanost iz slovenske univerze. Naš največji brat, pomožni škof ljubljanski, dr. Gregor Rožman, je profesor na univerzi, kar je i univerzi i orlovstvu v čast in ponos.

Univerza kralja Aleksandra I. je splošno slovenska; njeno delo gre tudi preko državnih mej na vse naše brate in tako je ravno ona najtrdnjejša vez vseh Slovencev in najsigurnejši porok za obstoj in kulturni napredek vseh Slovencev, ki niso z nami združeni v naši narodni državi.

Vsako leto enkrat so se tekom obstoja naše univerze širile vesti o redukciji te ali one ali tudi več fakultet; v letu jubileja je pa te negotovosti za vselej konec. Za jubilej je namreč naša univerza prejela najvišje odlikovanje in največje darilo, zakaj ljubljansko univerzo je vzel v svoje posebno varstvo in ji podelil svoje ime Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander I.

Univerza kralja Aleksandra I. naj živi, raste in procvita!

Prosveta in vzgoja

Franjo Neubauer:

Ti goriš!

Orli presvetemu Srcu.

*Z bolestjo silno napojeno,
z ostrino kruto prebodeno,
Ti še goriš?!
Srce, kot še nobeno nežno!
Zasluži ljudstvo nehvaležno,
ki zasmehuje sveti križ,
da vneto si še vedno
za množico nevedno?!
Ugasni in ohladi se,
odreci vsaki nadi se,
da zaplamltel bi svet,
le od strasti razgret! —
A Ti goriš, in ogenj Tvoj
z mogočnim žarom sije
na množico, ki pod Teboj
besni, preklinja, vpije...
Oj gori le s križa,
presveto Srcé!
Glej: četa se bliža,
oči ji gore.
Mogočno koraka
mladeničev roj,
povelja le čaka,*

*da skoči na boj,
da vstane in plane,
premaga in zmane
sovražnike podle Srcá,
ki zadnjo je kapljo prelilo,
da svet bi pogube rešilo.
Pripravljen četa je ta,
da zale, presveto Srcé,
bori se do zadnjega dne.
Borili se hoče, — ne z meči,
le z vero, ki zale gori.
Le grehu se hoče odreci,
ker greh si sovražilo Ti!
Mladeniška četa
od ognja je vnela,
ki v Tebi prižgan
z nebes je poslan.
Ta ogenj ljubezn, ponosa, poguma
gori, ne trpi,
da bi se neverna Ti rogala truma!
Zahteva časti
Za Tebe, ki vneto v nebeški višavi,
gorelo, plamlelo boš v večni ljubavi!*

Anton Komar:

Fantiči.

Povest.

VI.

Tudi povest pride včasih v stisko. V tepež je šla, eh, sedaj ima, da ne vé, kako bi. Ali naj pusti Gornika umreti? Ni težko človeka spraviti v krtovo deželo: obrazec za parte se dobi v tiskarni. Naj no živi Janez! Poglejmo za njim, naj drugi fantiči počakajo.

Ni važno, koliko reber so našli zdravniki zlomljenih, kako je z mehurjem, vranico, obistmi ter ostalim drobom, ko vemo, da bo Janez okreval. V bolnici leži, usmiljenka Antonija mu streže.

Sredi tedna sta šla kaplan Križman in blagajnik Trdin predsednika Gornika gledat. Bil je bled v obraz in dremal je, ko jima je sestra Antonija skozi vrste obvezancev in trpinov k njemu pokazala. Takoj se je predramil, zagledal tovariša in z boleznim nasmehom spoznal. Tako duhovno lepo se jima je zazdelo njegovo obličje kakor še nikoli, da je ta pogled oba v srce ganil in so se obema oči porosile.

Povedal jima je, kaj so zdravniki dognali; da v drobu ni škode, vendar bo moral zaradi dveh zlomljenih reber nekaj tednov lepo ubogati. Rama ga še boli, kost ni poškodovana, ker tisti udarec ni bil tako hud kot drugi.

Če vé, kdo ga je? Noče vedeti, odpustil jima je, in če hočeta za pokoro stopiti v Prosveto, mu bosta ljuba tovariša, tem ljubša, ker bi ju pridobil z bolečinami. Eno prošnjo ima, naj mu Prosveta določi za čas, ko bo sam pasel lenobo, namesnika, najrajši Poldeta, da ne bo društvo kaj trpelo pri napredku. Pozdravita naj vse tovariše in povesta, da se mu dobro godi.

To je res, Janezu se ni še nikoli tako dobro godilo. Vse mu gre po volji. Jé, pije, nič ne dela, zgolj opazuje in zasleduje, tudi spi ter sanja; misli komaj za potrebo, da kolesje v glavi ne zarjavi; če bi še nič ne trpel in molil, bi bil kakor bogatin v blagovesti. Ampak bolniški duhovnik in sestra Antonija sta kmalu začela skrbeti za Janeza, da se ne zamočviri.

Prvi ga je bil ob prihodu previdel. Po nekaterih obiskih ga je vprašal, če sovraži svoje napadalce. »Ne, gospod, saj so na slabšem nego jaz, gotovo jih vest peče, moja pa je lahka, prav res ne vem, čemu bi jih sovražil.« Tak odgovor je duhovnega očeta vidno utolil. Šel je in prinesel Janezu knjigo Nove zaveze, ki se tako lepo slovensko bere, pa še Cvetnik svetih očetov, ki ga žal še nimamo.

Da je Janez tako velikodušno govoril duhovnemu očetu, se ne da razložiti brez ženske, kar vedo najbolje Francozi: Išči žensko!

To drži. Janez vidi sedemkrat na dan prikazen iz nebes pod podobo sestre Antonije, ki hodi po sobi od postelje do postelje: Lahnih stopinj se giblje naprej, se tal ne dotika, je lepo kosil Koseski našim prababicam, ki so v dekliških letih gojile takšno modo, da ni vsak pobalin vedel, če jim je Bog dal tudi noge. Tako je bolj plavala nego hodila sestra Antonija. Tudi ona je prinesla Janezu, naj čita: Nevesto s Korinja, ki je že spisana, pa Straha ljubljanskih šolarjev, ki kmalu bo.

Janez je v mislih na usmiljenko rekel sebi: Če bi šli veliko kilometrov naprej, bi morda došli Marijo, če pa gremo tisoč korakov nazaj, bi najbrž nalezeli na dve deklici, ki jima na tistem vso srečo želi, ker se mu zdita najpridnejši, ti dve sta: Marička z Gradička in Špelca s Podmelca. Pri vsakem koraku nazaj bi srečeval novih deklet, vse so enake, moško srce čarajo, urijo roke in glave vedre. Doslej je mislil, da bo kar z materjo živel, pa so se mu v brezdelju delale skomine, da bi si kaj bolj brhkega omislil.

Morda bo kdo sumil, aha, sedaj se bodo zasejale kvante. Ni res, ne bodo se. Naša povest ni zmené, pa se tudi ne smé bati resnice, ki je po naravi koristna. Nič ne škodi Janezu, če premišlja sestro Antonijo in z njo ženski svet, da le Sveto pismo bere in vanj veruje pa moli.

En sam komar je obletaval Janezovo glavo, češ, kolikšni bodo stroški. Čez dva tedna je bil že toliko skupaj, da je mogel počasi vsako jutro z berglo k sveti maši v kapelico. Z njim je hodilo vsake vrste siromakov, kmalu je vse poznal na pogled, majhne in velike, vsi so se mu smilili kakor bratje in sestre, četudi je vedel, da ti, ki hodijo v kapelo, niso največje reve. Čez mesec in dan so mu zdravniki dovolili, naj odide. Rad je to čul, vendar se mu je milo storilo, da bo zapustil ta kraj bolečin pa preudarkov, to šolo za življenje, ki žal ne more biti zastoj.

Sestre so mu osnažile nedeljsko obleko in jo zlikale, da je bil kaj postaven, dasi suh mladeč. Preden je šel, se je poslovil pri sestri Antoniji z iskreno zahvalo. Sestra ga je zvito vprašala, če je zelo hud na tiste razbojnike, ki so ga bili napadli, in če jim bo z obrestmi vrnil. Janez, ehej, se ni dal zbegati, moško je zatrdil: »Prav zares, hvaležen sem jim; kar ne vem, kako bi jim povrnil dobroto, ki so mi jo storili, da sem smel biti pri Vas.« Sestra se je hipoma uresnila, vendar prijazno rekla: »Lepo za Vaše srce, da ste do dna odpustili, prosim, poslovite se še od matere prednice, ki je za Vas posebej skrbela.« Skoro sram je bilo Janeza, zavedel se je, da je predsednik Prosvete, ki je njegov ponos in ljubezen, prešinila ga je želja, da bi z oliko povišal ugled svojega društva. Polglasno je ugodil sestri: »Hvala Vam, da ste me spomnili, prav rad grem.« Molče sta šla do prednice, on v skrbi, kaj bi rekel. Stara žena je to bila, častljiva in izkušena, vsega vajena, še najmanj hvaležnosti. Razveselila se je Janeza, ko ji je v zadregi nekaj momljaj, da ne bo pozabil in ji skromno

ponudil roko. Ni ji bilo do njegovih besed, znala si jih je sama bolje sestaviti po njegovem srečju. Rahlo je z obema rokama prijelja njegovo roko in mu ljubeznivo govorila: »Mimo smrti si šel, pa Bog je videl, da še lahko kaj narediš, in te je ohranil. Hodi srečno! Našega patra Ponikvarja danes ni tukaj, ker so ga poklicali drugam, te bom že jaz pri njem izgovorila. Bog s teboj, pozdravi gospoda župnika.« Še sestri Antoniji je dal roko, dasi se menda ne sme.

Poln dobrega duha, vesel in ponosen, da se mu je posrečila tolikšna olika, lahko reče viteška, je stopil Janez na vlak in se s hitrico vozil, vsaj zdelo se mu je tako, zakaj preden so se mu pomirili občutki, je že bil vlak v Prečnem dolu. »Sedaj pa s potjo domov,« se je namenil.

Tako je storil. Ker je bila poldanska ura in je počasi naletaval sneg — jutri bo sveti Nikolaj — se je primerilo, da ni srečal žive duše ne na cesti ne na stranski poti proti domu. Prišel je v hosto, pa ne tisto, ki govori o nji Dante na prvih straneh svojega nebeškega pesmotvora, v hosto zmote in zablod, ampak v pravo domačo hosto, prišel s čisto vestjo in mirnim veselim srcem. Občutil je zimsko hosto z njeno tišino in belino, da ga je do dna srca prijetno zazeblo, kar občutijo dekličji pa otroci v zbranih trenutkih. Pod belim snegom priklonjene veje, dovolj visoko, da hodiš pod njimi, kolikšna lepota zime za tistega, ki ga ne slepi strast. Od bolezni še slabotni popotnik se je brez upora predal naravi. Vsak grm, vsak ovinek mu je obujal drobne mladostne spomine, na taščico, veverico, maline, klobuk lešnikov.

Na klancu, kjer je bil napaden, ga je neslutno spreletelo. Ne mržnjo, globoko usmiljenost do vsega, kar živi, je zamislil. Čemu to slepo sovraštvo med ljudmi, da drug drugemu življenje grene, ko so vsi sirote, in tista neumna maščevalnost, ki jo je tudi sam v prvih bolečinah okusil, ko ni želel, da se napadalci dajo v roke oblasti, da bi mogel s hujšim srhom osebno poračunati. Res, dober je bil Bog, da ga je rešil te zmote. Kipelo mu je srce radi hvaležnosti, ko je šel skozi lesu na domače dvorišče. Videl je, veja na jablani, obtežena z deviškim snegom, lepa je. Ta hlad, ta mir, o to je sestra Antonija! Stopil je v vežo in rahlo potrkal. Glas.

Mati je rušila fižol in pogledala k vratom: »Ah, Janez, si prišel?«

»Prišel sem.«

Vstala je. Tedajci je Janez nekaj storil, česar za ves svet ne stori pravi slovenski fantiček, ker je bržkone strašen greh: Poljubil je mater na lice! Dobro, da ni nihče videl, in se bo dalo še utajiti. Ampak mati bo povedala.

(Dalje.)

Dr. Fr. Jaklič:

Po mnogih zmotah in zablodah.

VI. V Rimu in v Milanu.

Poleti l. 384. je Avguštin došel v Rim. Bil je to čas, ko se vsi imovitejši umaknejo iz mesta pred žgočo in morečo vročino. Avguštinovo občutljivo, šibko zdravje je kmalu občutilo neugodno izpremembo zraka in podnebja; kmalu je tako nevarno obolet za mrzlico, da se je bilo bati za njegovo življenje. Stanoval je pri manihejcu v predmestju in da se še drugi manihejci niso bili zavzeli zanj, bi ga bili bolezen in beda ugonobili; ob skrbni negi je pa naposled le okreval.

Zdaj šele si je mogel ogledati Rim in zastrmeti nad njegovo veličino.

Velemesto je v vsej svoji ogromnosti ležalo pred njim, še vse večje in pestrejšje ko Kartagina. Stoletja so cesarji tekmovali, kdo ga bo lepše ozaljšal. Palatin in Kapitol sta kipela proti nebesni modrini kot dve gori bleščečih mar-

mornatih stavb; templji in palače, stebrišča in obeliski, kipi in mozaiki, marmor in bron in srebro in zlato, — vse je pričalo o lepoti in o bogastvu državne prestolice, ki ni zastoj dobila priziva »pozlačeni Rim«. Množice vseh znanih barv obraza, vseh vrst govorice in najrazličnejših poklicev, nazorov in teženj so hitele po njegovih tlakovanih cestah in trgih ter izginjale za bronastimi vrati trgovin, uradov, zabavišč in zasebnih stanovanj.

Na Avgušтина pa Rim le ni posebno deloval. Preveč se je čutil ubožnega v njem in bilo mu je strašno težko, pritiskati kljube in iskati učencev za svojo govorniško šolo. Njegovemu čutu za zunanjo dostojnost se je močno gabila požrešnost in pijanost Rimljanov, gabil se mu je njih pohlep po denarju in prostaškem veseljačenju, odbijal ga je hladen občevalni način. Kot Afričan je bil takoj povsod preziran in zasovražen, ker teh nemirnih, iskajočih duhov hladni in trezni rimski razum ni mogel trpeti. Pri manihejcih je bil sicer kot doma, saj ga je obdajal žar mučeniškega prognanstva za njihove ideje; jezilo ga je pa, da se je moral pred njimi in pred pagani potvarjati, saj ni bil ne eno ne drugo.

Dijaki, ki jih je nekaj mesecev v Rimu učil, so mu napravili neprijetno presenečenje: tik pred zaključkom šole, ko je bilo treba plačati šolnino svojim učiteljem, so drug za drugim tiho odšli in se brž razšli, njega pa pustili brez zasluzka, ko je vendar moral pošiljati še v Afriko svojcem vzdrževalnino. Prijatelj Alipij mu je res delil od svojega bogastva, saj je bil sin zelo imovitih staršev; Avguštinu je bilo pa le mučno, prositi in prejemati tuj denar.

Tudi iz Rima, ki je takrat že zorel v popolno propalost in propast, si je zaželel. Kot veselo oznanilo mu je došla na sluh vest, da je v Milanu, kjer se je takrat mudil cesar in ves njegov dvor, razpisano mesto profesorja za govornišvo na državni šoli. To mesto je namerjal doseči s pomočjo manihejcev, ki so imeli povsod tajne zveze in veliko moč, ter posebno s pomočjo rimskega mestnega prefekta Simaha, ki je bil trd pagan ter je ravno sedaj imel z vplivnim milanskim škofom Ambrozijem ostre spore zaradi pravice paganstva, pa je upal, da bo našel ravno v Avguštinu močnega sobojevnika zoper krščanstvo; nekdanj je bil sam za prokonzula v Kartagini, zato je Afričane vedno rad videl.

Pred bomo Avguštinovo stanovanje v Rimu je torej pridrdrala državna kočija in na državne stroške se je pripeljal v Milan. Zagotovljena mu je bila dobra plača; prvič v življenju je bil prost gmotnih skrbi. Trideset let je takrat imel.

Bog ga je pripeljal semkaj, ker je mati Monika zaupala in molila, Bog pa svojim obljubam ni nikoli nezvest ter je nekoč rekel: »Prositi in prejeti boste!«

Brž ko je došel v Milan, je uvidel, da mu ne kaže, ohraniti zunanjih stikov z manihejci. Cesar je bil odločno proti maniheizmu in paganstvu, mesto in cesarski dvor sta bila krščanska. V Milanu je bil škof Ambrozij, sin prefekta Galiije in nekdanj tudi sam visok uradnik, najvišja osebnost, in sicer ne le cerkvena, ampak tudi civilna. Avguštin se je torej odločil, približati se po zunanje krščanstvu, osobito vplivnemu Ambroziju.

Šel se mu je predstaviti. Ambrozij ga je prijazno in vljudno sprejel, kmalu pa mu je s svojo hladnostjo pokazal, da se dobro zaveda, da je Avguštin prišel do svoje službe po posredovanju pagana Simaha, ki je vodil pravdo zoper njega za pravice in imetje paganskih templjev in ustanov, ki ga je bila vlada na Ambrozijev predlog zasegla. Avguštin je pa škofovo hladnost prezrl; na vsak način je hotel stopiti z njim v ožje stike, tako mu je prijal Ambrozijev nastop in tako ga je skoro zavidal za njegovo vplivnost in moč. Sprevidel je, da postaja krščanstvo državna vera, vera bodočnosti.

Da bi se prepričal, če je škof res tako izreden govornik, za kakršnega so ga slavili, je začel zahajati sempatja k njegovim pridigam v milansko glavno

baziliko. Našel je njegove govore precej preproste, brez iskanega umetničenja; takoj pa je zasledil nadnaravno maziljenost, nadzemski vonj, ki je dihal iz njih.

Vsebinsko je seveda z vso odločnostjo zamedel. Le to je izprevidel, da krščanstvo vsaj toliko ni nespametno, da bi se ne dalo zagovarjati, saj je to moral uvideti pri Ambroziju. Polagoma pa so mu začela že bolj prijati krščanska npravna načela in tako je zadel ob svojo bolno in razboleno točko.

Rad bi se bil globlje razgovoril z Ambrozijem. Priglasil se je za sprejem, škof ga je pa precej na kratko odpravil. Avguštinova duševnost z njeno afriško živahnostjo in navidezno neutemeljeno žalostjo, njegovo valovanje duše in čudni pomisleki proti veri in npravnosti so njemu, hladnemu in umirjenemu rimskemu bivšemu uradniku, bili in ostali za vedno tuji. Reči moramo: Bog je res porabil Ambrozija za Avguštinovo izpreobrnjenje in Avguštin mu je ostal zato hvaležen do smrti; obenem pa si je moral priznati, da se je vse to zgodilo brez posebnega Ambrozijevega sodelovanja, ker z Avguštinom ni hotel ali pa ni mogel postati zaupen. (Dalje.)

Franjo Neubauer:

Pesem.

*Pevaj v višavi,
pesem ljubavi!
Ti si škrjanček lahak.
Tebe ne moti
nikdar na poti
gori do néba oblak.*

*Pevaj, žvrgóli!
Ginejo bóli,
nova mi vstaja radósti.
Dvigaj mi grudi,
nade mi búdi,
pesem, Ti večna mladósti!*

Venceslav Winkler:

Brat Jože.

Zgodba o nekem fantu.

III. »Ni pravice. Rušimo!«

1.

Meglen dan po praznikih. Jože cepi drva, katerih je zmanjkalo, Anica šiva na klopici pred hišo.

»Ali je bil France danes kaj tukaj?« vpraša Jože.

»Samo oglašil se je, ko je šel v vas.«

Anica se je sklonila nad šivanjem, da je skrila zardela lica.

»Včeraj se je tudi samo oglašil,« je nadaljeval Jože. »Malo preveč se oglašja za navadne potrebe. Pa najlepše pirhe si mu dala. Nekaj bo iz tega.«

»Kaj hoče biti?«

Anica je dvignila zagorel obraz in brat se skoraj ni upal nadaljevati.

»Priateljja sva s Francetom. Tako se mi zdi, da malo prenizko gleda in take zgodbe med visokimi in nizkimi so stare in žalostne. On je kmet, kmet.«

»Nič še ni rekel,« je dahnila sestra.

»Sicer pa,« je nadaljeval čez nekaj časa Jože, »omoži se, jaz se ne bom ženil, jaz — —«

Ni mogel končati. Obraz se mu je raznežil v bridkost in naslonil se je na sekiro.

»Kaj ti je?« je planila sestra.

»Pusti me!« se je branil brat in hitel v hišo.

»Hejo, Jože!« je jeknil glas od ceste gor.

Jože je pogledal: Alberto je hitel na vso moč proti hiši.

»Hudo se mu mudi!«

»Hitro, Jože, hitro, shod so sklicali in pred tovarno hočejo!«

»Shod? Kakšen shod?«

»I shod! Matjek ga je sklical in neki človek iz mesta govori in kriči, naj gremo nad tovarno. Ljudje so besni. Ne moremo braniti!«

Jože ni čakal, spustil je sekiro in skočil po suknjo. Kot veter sta odhitela z Albertom v vas.

»Mater sem videl nocoj!« je dejal med potjo Alberto.
 »Mater?« se je začudil Jože.
 »V sanjah. Bela je bila in čudno žalostna in me je klicala: Alberto, Alberto! Kot da me nečesa prosi.«
 Oba sta molčala v zamišljenosti. Nato je zamolklo izpregovoril Jože:
 »Moli, Alberto!«
 »Molitev je za otroke in ženske,« je nejevoljno dejal Alberto.
 »Najbolj potrebna pa je možem!« je povedal krepko Jože.
 Spet sta utihnili, nato je pomislil in vprašal Jože:
 »Kako, da si me prišel klicat?«
 »Mislim sem, da ne bo prav, če tebe ni zraven. Tovarno hočejo naskočiti in jo zavzeti.«
 »Zakaj?«
 »Da bi sami vladali v njej, tako menda uči oni iz mesta in vsi mu ploskajo.«
 »Kaj jih je obletelo!«
 »Vse bodo izgnali iz tovarne, vse, ki nas izsesavajo.«
 »Burje! Saj so nam tudi tisti potrebni!«
 »Hudo nam delajo...«
 »Pisano je, da preganjamo in sovražimo hudo, ne pa tistih, ki hudo delajo.«
 »Ni po človeško to!«
 »Po božje je. Bog je oznanil.«
 »Pa je težko biti Bogu podoben.«
 »Ni lahko, a plačilo je veliko, boljše kot v tovarni za najhujše delo.«
 »Vem. Bog plačuje po pravici. To mi je že mati pravila.«
 »Pa praviš včasih, da ni Boga.«
 »Kako, da pravim! Iz vina pravim in iz jeze. Mislim pa drugače. Vem, da živi, samo do njega ne morem. Težek sem in blaten!«
 »To se očisti. Pomisli nase!«
 »Na mater, na mater!« je vzdihnil Alberto iz sanj.

Pred Bolantinčkom sta bila. Iz krčme je v kričečih sunkih valoval krik pritrdjevanja in ogorčenja. Iz hipne tišine je sem in tja vzvaloval doneči glas govornika iz mesta.
 »Glas ima dober,« je presodil Jože. »Poglejmo še, koliko zrnja je v njegovih besedah.«

Hotela sta skozi vrata v hišo. Tisti hip je znotraj zahrumel šum v dolgotrajno odobravanje in skozi vrata so se vsuli delavci. Živ val se je za trenutek ustavil na cesti, nato se zganil in se razlil po vasi proti cerkvi. Tovarna je bila namreč onstran vasi.

»Gredo!« je pokazal Alberto.

»Prepozna sva!« je menil bridko Jože.

Iz hiše je prišel Matjek z govornikom. Tujec je bil srednje starosti, debelušen človek kot Bolantinček, mestno oblečen in zlato verižico je nosil na prsih.

»Bedastoče govori, da ga bodo zaprli. Potem bo pa mučenik.«

»Res,« je pritrdil Alberto.

»Ljudski mučenik lahko postaneš, samo govoriti moraš, božji pa težko; božji mučenik mora znati tudi molčati in trpeti.«

»Pritrjevali so mu.«

»Oznanjevalcu resnice ne bi.«

»Za njimi pojdiva!«

»Pojdiva!«

Šla sta za ljudmi med hišami. Alberto je postajal vedno tišji, kot da ga nekaj tesno drži. Množica je hrumela, pa se je počasi vedno bolj mirila in ko so prišli skoraj do cerkve, je vprašal Jože z vsem glasom:

»Možje, kje bomo pa potem dobili dela, ko razrušimo tovarno?«

Najbližji krog njega so se ustavili in nehote pomislili. Matjek je pa kričal zadaj z visokim glasom:

»Naprej, naprej, proletarci!«

»Burje!« se je jezil Jože.

Pa ves val se je začel ustavljati, prvi niso hoteli biti več prvi, svež zrak jih je iztreznil in hrumenje je ugašalo v resnobno mrmranje. Samo Matjek je kričal zadaj:

»Naprej, naprej, kaj se bojite!«

Nekaj jih je zagodrnjalo in eden nekje v sredini je zakričal:

»Pa pojdi prvi, Matjek! Pot nam kaži!«

Tedaj sta stopila dol od cerkve župnik in kaplan. Sivolasi starček se je ustavil pred delavci in vprašal s sklenjenimi rokami:

»Pa kam greste, ljubi moji?«

Nihče ni hotel odgovoriti, sramovali so se. Drug, za drugim so se odmikali in izginjali med hišami.

Stari župnik je pa resno dejal:

»Kdor z mečem hodi, bo z mečem pokončan.«

Iz gruč najhujših, ki so še ostali sredi ceste, je vprašal nekdo:

»Kako pa naj hodimo, gospod?«

»Z besedo in razumom. Ni pravice na svetu. Pa kadar jo iščete, glejte, da sami ne delate hudega, zakaj potem bo vaša pravica težka in bolna in se ne bo ločila od nasilja, razen v lepoti besede.«

Možje so umolknili in se razhajali, polglasno mrmrajoč.

Župnik pa se je obrnil h kaplanu:

»Beseda je velika stvar. Zahvaliva se zanjo!«

Odšla sta v cerkev.

4.

Minul je mesec. Iz delavskih hiš je rastla trpka beseda, možje so se čudno-mrki zbirali okoli Bolantinčka, otroci so jokali, žene bledele.

Jože je tiste dni doživljal hudo. Doma in pri Orlu je lila vanj tesnoba nečesa grenkega in iz vsakega povelja pri telovadbi je jeknila groza ugašajočih upov na zdrav konec.

K njemu so hodili možje na posvet, k petindvajsetletnemu. Branil se je:

»Matjeka imate, Matjeka in druge, saj ste jih izbrali in poslušajte jih.«

Pa so utihnili možje in niso vedeli besede, dan pa je hitel in pomlad je cvetela. Pošiljali so ljudi v tovarno, pa gospod je dejal, da niti za las ne popusti. Kdor noče delati, naj gre.

Potem je prišla ura, ko ni bilo v hišah več skorje kruha. Množica po vasi je rastla in hoteli so Jožeta.

Jože je presedel vse noči pri knjigah in iskal rešenja. Podnevi je delal, da je lilo z njega. Mislil je na vse, pa nikdar ni bilo solnca. Glava se mu je zameglila in ko je prišel zvečer v telovadnico, se je zrušil na stol in obsedel in ni mogel govoriti. Podprl si je glavo z rokami in strmel v fante pred seboj. Nato je hipoma vstal in zakričal:

»Lačni so!«

In zbežal je skozi vrata v noč.

Tisto uro je stopil Jože med ljudi z otroškovrednim obrazom:

»Pojdimo, bratje, k tovarni! Morda nam dajo kruha!«

Šel je s sklonjeno glavo prvi.

5.

Tovarniški zidovi rasto temno pod nebo. Pred temno zamreženimi okni stoji vrsta vojakov, petnajst, dvajset, sami mladi fantje, le častnik pri vratih je star in strog.

Iz vasi se bliža šum, črno valovje ljudi lije po cesti proti tovarni. In pred vsemi Jože s sklonjeno glavo. Iz molčečega, pridušenega šuma ne vzvalovi noben klic, vse je tiho.

»Pozor! Gredo! Mirno!« rohni oster glas.

Vojaki se vzravnaajo in primejo za orožje, pa vsi s strahom in plašnimi očmi in fant na koncu vrste je celo obledel: v ljudi bo streljal, pa je Bog rekel: Ne ubijaj!

»Kruha!« je zakričal otrok nekje sredi množice.

»Kruha, kruha!« je zašumelo vsevprek.

Častnik s strogimi očmi je stopil bliže in ukazal z zvanečim glasom:

»Razidite se!«

Izmed ljudi je stopil Jože in dvignil glavo. Bled obraz mu je zagorel v neznani resnobi. Omahujoči korak se mu je sprožil v krepkost in se nameril do velikih vrat.

»Nazaj!« je kričnil častnik.

»Ne rušim zidov!« je dejal Jože. »H gospodu bi rad. Dogovorimo se. Lačni smo.«

»Nazaj!«

Častnik je poznal samo ukaz in ne srca in bede. Odskočil je za korak in potegnil sabljo, da je ostrina zasijala v solncu.

V množici je rastlo šumenje in psovke so bruhnile iz lačnih ust. Vojaki pred tovarno so bledele od groze. Niso se bali ljudi, pa tesnoba jih je objemala, streljanje v množico je bila huda misel, ki je bdela na licih, rokah in v očeh. Vsakdo je pomislil nase, na svojega očeta, na mater, na brate, ki so tudi lačni in ki morda tudi tako zahtevajo kruha tam nekje za goro.

Jože, ki se je za korak ustavil, se je hipoma odločil:

»Stopim do vrat. Kadar sem v poslopju, že pridem do gospoda. Moram.«

Stopil je.

Tisti hip je nekje siknila skozi zrak zvoneča ptica, rezek glas je zahrešal:

»Ogenj!«

Prvi hip ni bilo ničesar. Potem je vse nebo zagorelo od krvavega bliska in zamolkel tresk je butnil čez vas in odmeval od hribov.

Vse je ugaslo v tesnoben molk. Iz njega je planil miloben Jožetov klic:

»Joj meni!«

Tam skoro pri vratih se je zrušil na tla. Množica je zašumela, vse se je prestrašeno razlivalo po polju in proti vasi. Nekaj mož je planilo k Jožetu.

»Mater pozdravite! O Kriste!«

Kri se mu je ulila in omahnil je.

V vrsti vojakov je pa blede fant vrgel puško po tleh in si bolešno pulil lase:

»Človeka sem umoril, reveža sem ubil!«

* * *

Jožeta so pokopali. Ko so se pogrebci razgubili in je tudi sestra Anica že hotela vstati, je stopil k njej Krasnikov France:

»Prideš k nam, da ti ne bo hudo?«

»Pridem, pa mater vzamem s seboj,« je dejala dekle v joku.

V Domu je visela tri dni črna zastava.

Drugi dan po pogrebu je v cerkvi že ob petih zjutraj čakal nekdo na spoved. S plašnimi koraki je omahnil k spovednici in ostal pri njej dolgo, dolgo. Bil je Alberto. Jožetu so postavili spomenik in na njem je vklesan resen romar, stopajoč na goro.

Franjo Strah:

Bilo je in spet bo lepo . . .

(Spomini na brnski tabor l. 1922.)

13. Skrbi in težave, pa še druge bridkosti v Brnu.

Pri vsej dobri volji, ki me je vso pot spremljala in mi ob prihodu v Brno, kakor vsem izletnikom sploh, še posebej napolnila dušo s prijetnimi občutki, sem bil vendarle prve ure bivanja v tem glavnem moravskem mestu kaj močno potr. Pomislite: koj ob prvem koraku na ulico, ko vam godba udarja najživahnejše zvoke koračnice, ko vam v srcu igra najsvetejše navdušenje — koj takrat, tedaj sem začutil v desni nogi prečudno vročino, potlej vse bolj in bolj skelečo, na premile viže pekočo — z eno besedo: čevelj me je ožulil po vseh pravilih! In zdaj naj stopam v sprevedu po taktih godbe, ena, dve, ena, dve — joj! Stisnil sem zobe, na tihem zabavljal čez brnske ulice, ki jih nikakor konca ni, pa je nekako moralo iti. V takih slučajih moraš: ob strahih te gledajo ljudje, opazujejo te v vseh podrobnostih, v vedenju, hoji, obnašanju, skratka: — za ugled domovine in organizacije in samega sebe je treba zatajiti še takšno bolečino!

Ko smo se končno utaborili po določenih sobah in si je naša deteljica lepo zrahljala po tleh položeno slamo, napravila primerno posteljo ter sploh uredila vse zadeve glede nočnega počitka, smo jo ubrali v mesto. Vsak po svojih potih, kakopak! In kljub ožuljeni nogi . . .

Mene je še pred odhodom v mesto zanimala zadeva moje potne košare. Vso robo, razen tiste v žepih, smo bili namreč vsi tisti, ki smo korakali v krojih v sprevedu skozi mesto, pustili na kolodvoru. Tako so nam ukazali, ker da bodo tisto ropotijo že z avtomobili zvozili, kamor bo treba. Pa so jo res.

Toda nesrečne smole! Moje košare, naj sem jo še tako iskal, ni bilo nikjer med ogromnim kupom raznih skupkov, zvezanij, kovčgov in košar raznih velikosti. Sem vseskozi flegmatičen človek, pa me tudi to dejstvo ni spravilo s tira. Nisem si maral razbijati glave, kje naj bi košara ostala. Nekje že bo in ko bodo vsi drugi pobrali svoje, bo nazadnje ostala samo ena še — in tista bo moja. Jasen račun. Brez iskanja mi bo potlej padla v zopetno last in veselo svidenje. Zakaj toliko sem že zaupal vsem tistim, ki so imeli s to stvarjo brige in opravka, da je niso ravno zgubili, če so pripeljali vse druge. Ravnodušnost premaga in prenese vse. Naj se gre končno košara solit in vse, kar je v njej, da smo le tu!

Tako sem si dejal in sem šel. Pobiral sem prvega policaja, kje je Stadion, zakaj ta me je zanimal najbolj. Vljudni mož mi je pokazal smer in urno sem jo ubral po cesti. Mahal sem jo kar po sredi ceste, po tiru električne železnice, zakaj tako je bil dejal policaj, da bo prav.

Ko jo tako pobiram s kruljevo nogo po široki cesti, stopi do mene moški srednjih let — kam, brate? Tako povpraša in še pove, da je reditelj, določen za Orle, pa me bo spremljal, kamor hočem in kolikor časa hočem. Sijajno! Kar z menoj, fant!

Imenitno znajo organizirati to reč bratje Čehi. Vljudnost in prijaznost teh ljudi sem že prej poznal, tistikrat v Brnu sem jo naravnost občudoval. Pogovorila sva se s

fantom do podrobnosti vse, kar me je zanimalo, razkazal mi je ves ogromni Stadion, razložil, kako so zanj zbirali sredstva, kako ga z združenimi močmi gradili itd. Pozno zvečer sem se vrnil v šolo, kjer smo prenočevali. Stražo v poslopju so držali skavti. Točno in prijazno me je pozdravil mlad fant v veži, ko sem stopil vanjo, povedal, naj potihoma grem v sobo, voščil mi lahko noč, spet pozdravil po skavtsko, — pa sva bila opravila. Ko sem stopil v sobo, je deteljica že vsa po vrsti in po taktih smrčala... Črednik France prav kovaški bas, nagajivi Tone mezzo-tenor, čeprav je sicer Tone brez posluha. Smrčati pa ta človek po taktih prav imenitno zna!

Drugi dan sem vsled obolele noge cel dan poležaval v sobi. Deteljica pa je seveda »špricala« sem in tja po brnskih ulicah. Zlasti muhasti Tone je pretaknil menda vse kotičke mesta. S kakšno naslado pa mi je potlej zvečer pripovedoval, kje vse je bil in kaj vse sem jaz zamudil. Kar oblizoval se je ter se mi je ves čas nagajivo muzal, za konec pa je kresnil najbolj debelo.

»Saj tebi ni niti treba v mesto, kar spi tukaj v sobi in naše stvari v redu drži. Za plačilo ti bomo pa zvečer mi pripovedovali, kako je Brno lepo mesto...«

No, ta je pa lepa!

14. Naša »košta« v Brnu in izlet v Macoho.

Povem vam, fantje, da so za nas imenitno preskrbeli. Kaj vem, koliko vagonov klobas in žemelj so popeljali z nami na Češko, da so nas tamkaj zadostno in vsak čas hranili z njimi. O pa ne samo žemelj in klobas; vsega je bilo dovolj! Kar po vojaško smo se šli. Naši fantje so nam kuhali v vojaških kuhinjah, pa kako kuhali in koliko kuhali! Vso čast vsem in vsakemu posebej — in bi bilo prav, da ti dečki tudi letos odrinejo z nami v Prago. Tečna in zadostna je bila tista hrana; dobivali smo jo na posebne listke. In kako po vrsti je šlo; ja, kakor pri vojaki.

Brna vam ne bom popisoval, ker je mesto pač mesto.

Pač pa bi marsikaterega zanimal naš izlet v Macoho. Menim, da je to ime večini bravcev znano; v ljudski šoli smo slišali o tej znameniti podzemski jami na Moravskem. Pač, vsi se gotovo ne spominjate na tiste mladostne dni in kaj so v šoli ubijali v glavo. Nekomu sem bil iz Macoha pisal razglednico, pa mi je pozneje doma dejal: »Hvala lepa za tisto karto, ki si mi jo poslal iz Postojnske jame!«

Tisto jutro je nekoliko rosil dež. Pa smo jo mahnili vendarle na kolodvor. Jaz seveda zadnji, kakor navadno pri vseh stvarih. Hodil sem na kolodvor tako, da sem trikrat obkrožil eden in isti prostor ter se ponovno znašel pred šolo, iz katere sem se napotil. To se mi je pa kar za malo zdelo! Jaz, tak fant, pa se v tujem mestu še znajti ne znam! Bil sem jezen in — sedel v tramvaj. Zdaj bo menda šlo. Res sem se na kolodvor pripeljal v zadnji minuti, preden je vlak odpeljal.

Deteljica se je bila razkropila tisti dan na vse štiri vetrovne strani. Bog ve, kje so trepetali in frfotali njeni zeleni lističi?! Le Janko je bil na kolodvoru in z njim sva tisti dan večinoma sama hodila.

Mimo velikih, obsežnih tovarniških poslopij se železnica spusti do reke Svitave; ob nji se potem peljemo po romantični dolini skozi pet večjih predorov do postaje Blansko. Uro vožnje je od Brna do tja.

Blansko ima 3500 prebivalcev ter je šele od l. 1905. mesto. Postaja stoji zunaj mesta, precej proč; le več tovarov je sezidanih okrog postaje. V Blanskem je zelo razvita železna industrija; svoj sedež in tovarno ima tukaj tudi tvornica Bežek, ki je tudi pri nas dovolj znana po svojih poljedelskih strojih, katere izdeluje in razpošilja širom sveta.

Na postaji nas je pozdravilo zastopstvo tamkajšnjega Orla, potlej pa še — silna ploha. Zbežali smo seveda pod streho, v kolodvorsko restavracijo. Janko je bil že tistikrat — kakor še sedaj — vnet in zaveden abstinenc ter je vselej in povsod srkal le mleko in mleko. Tudi tamkaj. Jaz pa pivo, kajpak! Dobro češko pivo, fantje; ne hvalijo se Čehi zastonj ž njim!

* * *

Tam v tisti restavraciji sta sedela tudi dva češka turista ter — dama v hlačah. Pač za gore — in za hlače! — navdušena ženska. Zanimiva trojica naju je močno zanimala, zakaj oba z Jankom sva tudi vneti turista. Bila sva neštetokrat celo že na Šmarni gori in na ljubljanskem Gradu. Kar je res, je res: Janko je pač parkrat zajahal očaka Triglava, jaz ga pa vsa leta le od zdolaj prav zaljubljeno gledam.

Dregnil sem Janka zastran onih turistov pod rebra ravno, ko je srkal belo tekočino iz čaše; neroda si jo je potlej celo po obleki razlil! pa sva dognala in sklenila, da po-barava dvojico turistov in damo v hlačah to in ono, kako kaj s planinami na Moravskem in na Češkem sploh. Janko je iz žepa potegnil šop lepih razglednic z naših planin, stopila sva do sosednje mize — koj smo bili v živahnem razgovoru. Da »raščajo« že cel teden, so dejali, ampak takih planin pa nimajo, kot mi Slovenci. Le nizko gričevje se nudi v splošnem turistom, tja romajo najbolj vneti. Karpati so daleč, naš Triglav še

dlje, Švica, Tiroli, — blagor njim, ki imajo zadostno podložene denarnice! Za turiste, prijatelje planin, Češka ni ravno hvaležna zemlja!

Janko je izbral iz šopa par najlepših razglednic, jih poklonil trojici, ona nama pa v zameno s podpisami opremljeno karto, se še zahvalila s toplim »dekuju, pani!« (Hvala, gospod!) — dež je bil že ponehal tačas, pa smo šli vsak svojo pot.

Z Jankom sva sedla v omnibus, ki je pribrenčal od Macohe sem. Za pet čeških kron sva se potegnila z udobnim vozilom po lepi cesti skozi prijazne kraje, mimo vabljivih borštov in sotesk.

Rad bi vam popisal vse lepote in resnične zanimivosti Macohe, tega prijetnega podzemskega sveta, — toda bojim se, da to ne spada več strogo v sestav tega spisa. Storil bom torej to enkrat pozneje posebej.

Z Jankom sva uganjala po tistih podzemskih jamah in jezerih, po katerih sva lezla in se vozila s čolni, razne svojevrstne burke in kaprice, — nazadnje pa sva se naveličala vsega in je pobrala nazaj. Jaz z omnibusom, Janko pa tega ni maral; rajši jo je mahal peš vsjo dolgo pot iz Macohe v Blansko na kolodvor.

Nazaj v Brno se je že vozilo troje peresc dične naše deteljice; pridružil se je še brat France, ki nama je pripovedoval silno zanimive stvari. Poleg Macohe je bil namreč France obiskal tudi mesto Blansko samo in tamkaj Orla, društveni dom in druge lepe stvari. Bratje so mu šli v vsem na roko ter mu vse razkazali in do podrobnosti razložili. Ves navdušen in zavestno vesel se je France vračal tisti večer v Brno.

15. Še nekaj drobtin za konec.

Pa mnogo bi jih moglo biti, različnih drobtin. Saj smo bili cel teden med Čehi, v Brnu, okrog Brna, povsod, kjerkoli.

Ogledali smo si muzej, ogledali zanimiv grad Spilberg, ogledali še druge takšne in podobne stvari, — o kako se veselimo Prage, kjer je takšnih lepih stvari v izobilju!

Bil sem v gledališču, v operi, kjer so dajali »Prodano nevesto«. Občudoval sem zlasti narodne noše, gledališče samo; igralce ne toliko, kulise še manj... Vsepovsod sem gledal zad in vse vrvice so mi stale s kulisami vred pred očmi, — jasno, da iluzija ob takšnem gledanju silno trpi.

* * *

In prireditelj, nastopi v Brnu, bi me naposled še vprašal marsikdo? S peresom je to težko povsem točno postaviti komu pred oči, tudi slika ni zadosten dokaz in izraz — treba je to reč videti, videti...

Sprevod skozi mesto: v desetisočih so šli po osem in osem, vsi navdušeni in v lepem koraku, skozi goste množice ljudstva. In je deževalo rož in cvetic od vsepovsod: iz množice ven, pa iz oken in balkonov. In so vriskali mladi fantje in peli, da je zaigralo globoko v duši, v sru: oh, vsi smo mladi, vsi eno, mi v rdečih srajcah in oni v plavih. Vsi smo eno in mladi!

Pa se je ta množica skozi ulice in vhod vsula na ogromni Stadion; tamkaj pa je prečistiti gospod sveto mašo bral. Kako so tedaj zabučale trombe in basi, in še klarinet in druga glasbila! Je to nepopisno, divno, očarljivo! Nekaj, kar dvigne, kar opaja, kar gre in ostane v človeku vedno prav do konca dni!

O Bog, Brno!

Ko smo tisto popoldne vsi nestrpno čakali, kdaj se telovadba prične; ko so bile vseh nas oči uprte tja pod glavno tribuno, raz katere so se vile in v vetru plapolale stotere zastave, spodaj pa je bil vhod, edini vhod za telovadce. Tedaj je prišlo: godba je težko, v trudnih akordih zajela tisto veličastno, nepozabno, od vseh hvaljeno in občudovano fanfaro; spodaj pod vhod pa so se zaježili tisoči v plavo, belo, rdeče in spet plavo... In je potlej zavalovilo tisto v tisočih po prostorju; kakor val se je potegnilo in razlilo v vse smeri.

Vsepovsod po tribunah gosto, natlačeno ljudstva. Mi kje zdolaj na pripravnih mestih; povsod so nam Čehi dajali prednost.

In potem so začeli... Godba in potem: ena, dve, ena, dve... Moj Bog, saj smo do tedaj mislili, da smo kaj videli kje, pa nismo nič. Resnično: dokler nisem v Brnu bil, nisem bil še videl orlovske armade iz širnega sveta; tedaj sem jo in smo jo! In ni prav nikomur bilo žal tistih dni in denarja. Vemo, da je šel čas bežno mimo nas v daljo, da ginejo dnevi vse dalje in dalje v nedogled, toda še se dviga nekaj na obzorju: Praga!

O Praga, stostolpno mesto! Praga, matjuška, sestra ljubljena!

Pa bomo šli fantje, kaj ne! Še več nas bo, kot nas je v Brnu bilo; še lepše bo tam, kot je v Brnu bilo. In vendar vam, fantje, po vsej resnici povem: najlepše svoje mladostne dni, kar sem jih do teh let doživel, sem v Brnu in ob tistih dneh vase vzel in se jih spominjam venomer, iz dneva v dan in spet tako...

Vse do Prage, potlej menda ne več. Potlej bo Praga tisto, kar bo v sru vseh in v spominu ostalo še dolgo, dolgo...

Pojdimo, čas je prišel!

Mladi Orel.

Orli smo! Naša krila prhutajo nad prepadi, oko ponosno zre v daljo. Naš pogum za sveto stvar je kot drzen orel, ki se upa na najnevarnejša mesta gorskih pečin. Orel se zaveda svoje sile in moči, katere mu ne more streti nobena naravna sila, a se ponižno klanja božji moči.

Mi smo mladi, živi, navdušenja polni; v nas se zrcali krepost, naša srca so čuječa, ne ustrašijo se burnega življenja, ker so vedno pripravljena, da odbijejo vsak še tako drzen napad. Orel hoče biti vedno mlad, hoče vedno sejati klena zrna jasne kreposti med svoje brate.

Kdo, ki je res mlad, bi se ne pridružil orlovskim vrstam?

Če si fant — in to si — ostani mlad, razgrni svoje srce, da orlovska ideja pade vanj, da v njem obrodi sad, ki ga boš vesel!

Pomlad je tu!

Mi smo vedno mladi, a naše navdušeno hrepenenje k cilju, ki je podobno bujni pomladi, se v njej še poveča. Lepota čiste narave napolni našo dušo, okremeni naše srce v značajnostih, da se bliska, kadar pridrvi v našoperjeni kočiji nevarna omahljivost.

Kremenit naš značaj bo privedel še več fantov v naše vrste, nam dal priložnost za obilno delo. Mi moramo delati, delati, sejati, saj je pomlad, da bo jesen bogata, da je bomo veseli mi in — Bog.

Orlovska ideja, oživi, kar je mrtvo, razženi se po vsej zemlji, išči krepih jeder, da se v njih naseliš! Kako bodo s ponosom gledali pozni rodovi na kremenite značaje, katerim je mati orlovska organizacija! Zato, da si vzor — kar gotovo hočeš biti — skušaj z vsem srcem, da postanejo plemeniti tudi drugi, tvoji bratje, zato delaj, sej, bodi — prijazen!

Očisti prej svoje srce, da bo stalo kot zvezda jutranjica, se svetilo kot zarja, ogrevalo vse stvari kot pomladno solnce!

Vse bo hitelo v tvoje naročje, o Orel, ki si venec, v katerega se vpletajo najzlahtnejše cvetke iz kraljevih vrtov.

Sem in tja po zlati Pragi.

Ob obali Vltave.

Vltava je ena večjih plovnih rek češkoslovaške države, ki se pri Mělniku združuje z Labo in tako tvori edino in pomembno vodno zvezo države s severnim nemškim morjem. Vltava teče skozi Prago ter je ta reka v mnogem tesno zvezana z zgodovino glavnega češkega mesta ter z burno zgodovino češkega naroda sploh. Večkrat so bili njeni valovi pomešani s krvjo nedolžnih žrtev, več narodnih junakov je v njenih valovih našlo strašno smrt.

V tem pogledu je zlasti znamenit in zgodovinsko važen Karlov most v Pragi, ki se mogočno vzpenja čez Vltavo. Vsak obiskovalec Prage se s posebnim spoštovanjem ozre na kraj, kjer so leta 1393. strmoglavili sv. Janeza Nepomuka v Vltavo, kjer je kot mučenik končal v valovih... Sv. Janez Nepomuk je postal žrtev spovedne molčečnosti. Na kraljevo zahtevo namreč ni maral povedati, kaj mu je pri spovedi zaupala kraljica. Kralj mu je zato zažugal s smrtjo. Marmornata plošča med šestim in sedmim mostnim nosilcem označuje mesto, s katerega so Janeza Nepomuka vrgli v reko. Tisoči in tisoči romarjev iz Češkoslovaške, pa tudi iz drugih držav prihajajo leto za letom na to sveto mesto. Spoštovanje do sv. Janeza Nepomuka temelji med češkim ljudstvom še iz srednjega veka; svobodomiselstvu se ni posrečila namera, da bi tega svetnika pri ljudstvu omrzili. Mislili so pač, da bo ljudstvo vsled sličnosti imen zamenjalo Jana Nepomuka z Janom Husom ter častilo tega zadnjega; to pa se ni zgodilo. Ravno nasprotno: Jan Hus je med širšimi plastmi ljudstva sploh pozabljen. Hus je bil namreč velik nasprotnik katoliške cerkve.

Blizu Karlovega mosta se nahaja na levi obali Vltave najslikovitější kraj Prage, ki ga imenujejo »praške Benetke«. Rokav Vltave umiva tamkaj temelje starih plemiških hiš ter se zdi, kakor bi vse stavbe plavale v vodi. Valovi reke se tod skozi prelivajo mimo zelenih trat, cvetočih vrtov; vse polno je cvetja in rož — zadaj pa se dvigajo mogočna drevesa, ki tako tvorijo prijaznemu kraju silno prijetno in toplo ozadje.

Med spomini baročne dobe.

Čim zapustimo Karlov most, nam stopi pred oči nova nenavadna slika: dolgi niz dostojanstvenih kamenih zgradb v baročnem slogu, v daljavi pa se dviga veličastna kupola cerkve sv. Nikolaja.

Tukaj je mesto stare češke aristokracije, mogočnjakov, mesto pestrih vrtov, slikovitih pogledov, kraj mnogih in mnogih kamenitih sledov velike zgodovinske borbe med krčanstvom in protestantizmom. Mnoge zgradbe nosijo na svojem pročelju skrbno izklesane kamenite grbe starih plemiških rodbin, katerih last so. V notranjosti teh zgradb pa pokrivajo starinske stene številna dela slikarske in kiparske umetnosti, ki so jih napravili slavni umetniki raznih dob in slogov.

Znamenita ulica, ki vodi s Karlovega mostu proti cerkvi sv. Nikolaja, se imenuje Mostna ulica. Koj v njenem začetku se vidi stavba, kjer je bil nekoč dvor saških vladarjev; dvor stoji še iz časa Karla IV. v štirinajstem stoletju. V bližini stoji tudi cerkev malteških vitezov, kateri so se mnogo borili za katoliško cerkev, v mirnih časih pa so zlasti gojili umetnost. Cerkev je stala že v času najmočnejšega češkega vladarja, Přemislja Otokarja I. V njej je velika umetniška slika, ki predstavlja zmago katoličanov pri Lepantu. Poleg cerkve stoji zgradba malteškega reda; v njej se nahajajo dragoceni pristni gobelini. Blizu se nahaja tudi palača grofovske rodbine Nostitza z bogato zbirko kovanih denarjev iz vseh časov in vseh narodov.

V bližini stoji Tyršov dom, kjer je nekdanj živel ustanovitelj sokolstva, Miroslav Tyrš. Sedaj v tem domu stanuje njegova vdova, Renata Tyrš, katera je pred kratkim odločno obsodila protiversko obnašanje češkega sokolstva. V hiši se nahaja tudi majhen sokolski muzej s spomini iz 70 letne zgodovine sokolstva.

Končno pridemo na Malostranski trg, kjer je do prevrata stal spomenik avstrijskega maršala Radeckega, ki se je bil odlikoval s svojimi zmagami nad Italijani. Radecki je bil po narodnosti Čeh. Omenjeni trg je ves obkrožen s hišami, ki so po večini vse stare nad 400 let.

Cerkev sv. Nikolaja.

Visoko nad temi hišami se dviga mogočna cerkev sv. Nikolaja, katera se smatra kot najznamenitejša cerkev v srednji in severni Evropi. Cerkev so gradili skoraj 100 let; velik del iste je zgrajen v notranjosti iz izklesanega kamna. V njej se izraža pravi baročni slog s svojim glavnim obilježjem: bujna pestrost, mogočna oblika, številne krive linije. Ta slog bi sploh mogli označiti z besedami: slikovito (simbolično) umetniško naznačen duh navdušenja in borbenosti. Ta svojstva baročnega sloga lahko razumemo po tem, ker je ta slog nastal pod okriljem katoliške kulture v dobi najhujše borbe med katoliško Cerkvijo in protestantskim pokretom.

Poleg cerkve je stal samostan Jezusovcev (tudi cerkev je upravljal isti red), katerega pa se je polastila za Jožefa II. bivša Avstrija. V tej veliki zgradbi se še sedaj nahaja vrhovno sodišče češke države ter glavna državna blagajna republike.

Nekoliko od cerkve sv. Nikolaja se pričinja nova veriga znamenitih zgodovinskih palač: Nerudova ulica, imenovana po pesniku Janu Nerudu. Ulica se polagoma dviga ter se končno odpre iz nje prostrani razgled proti Strahovski dolini, kjer med vrtovi Petřina stoji orlovsko telovadišče za letošnji svetovaclavski nastop. Pred našimi očmi se tukaj proži krasen, slikovit pogled na bogato izpolnjene zelene perivoje, ki se razprostirajo na tem zložno položenem brežuljku. Med zelenjem pa so kot biser posuti častitljivi dvorci starih čeških mogočnjakov, katerih rodbine so se deloma ohranile vse do današnjih dni.

S tega kraja živo čutimo vso toplo, božajočo lepoto prirode, ves sijaj znamenitih del iz davne preteklosti ter ves ta čar davnih, burnih dni.

Praga: Spomenik sv. Václava.

Katedrala sv. Vida.

Krona grodbene umetnosti, ki nadkriljuje vsa ostala — tako številna in veličastna gradbena dela zlate Prage, je brez dvoma stolna cerkev sv. Vida, ki jo Čehi kot svoje največje narodno svetišče radi imenujejo »velehram sv. Vida«.

Stoletja so prešla nad to cerkvijo ter pustila na njej svoj pečat. Umetniki mnogih držav so združili na tem kraju vse svoje sile, sposobnosti in znanje. Vladarji in mogotnjaki so skozi mnogo stoletij zbiral razne lepote, da z njimi povečajo in okrase to sveto mesto. V tej cerkvi so grobovi številnih zgodovinskih junakov, v njej se nahajajo mnogi vidni sledovi zgodovinskih dogodkov, ki so imeli odličen svetovni pomen in značaj.

Sam sveti knez Vaclav je postavil cerkvi temelje. Prvotna cerkev je bila zgrajena v romanskem slogu. Nekoliko stoletij pozneje, l. 1344 je zgradil na tem mestu sedanjo cerkev slavní katoliški vladar Karel IV. On si je božje svetišče zamislil v takšni veličastni obliki, da je moralo preteči mnogo, mnogo časa, da je bila cerkev povsem dograjena. In res je bila cerkev docela izgotovljena šele letos, l. 1929., torej čez polnih šest stoletij. Burni časi so vedno in vedno prepočili njeno dovršitev.

Glavni del cerkve je bil dograjen l. 1393., torej 49 let pozneje, ko je bil položen temeljni kamen. Krave husitske vojske so nato zadržale nadaljnje delo. Zapeljani krivoverci, nasledniki Husa, so izzvali v narodu dolgotrajno prelivanje krvi, splošen nemir in nered — ter se v takem času sploh ni moglo misliti o kakšnem nadaljevanju zidanja. Cesar Sigismund je celo vzel cerkvi mnogo dragocenih stvari, da je mogel z njimi plačati svoje vojne stroške. L. 1541. je izbruhnil v kraljevem dvoru velik požar, ki se je razširil tudi na cerkev in ji povzročil silno škodo. Pozneje je cerkev mnogo pretrpela v 30 letni vojski. Divje čete kalvinskih krivovercev so oropale cerkev pod vodstvom Friderika Falaškega. Sto let pozneje je zavzel Prago nemški cesar Friderik Veliki. Pri tej priliki je dal na cerkev sv. Vida izstreliti 20.000 topovskih strel, od katerih so mnogi cerkev težko in občutno poškodovali. Sledovi teh krogel se še danes vidijo in poznajo v notranjosti cerkve. — Šele v zadnji polovici prejšnjega stoletja se je spet začelo misliti na obnovo cerkve. Do končne ureditve in poprave, odnosno do dostojne obnove pa je prišlo šele zdaj, prav za 1000 letnico sv. Vaclava, ki je prvotno zasnoval to mogočno katedralo.

Mogočna katedrala skriva v sebi mnoge in silne zanimivosti, ki jih je vredno ogledati. Že njena zunanost vzbuja občudovanje: brezštevilni manjši in večji stolpi in stolpiči, ki dvigajo svoje vitke, z okraski ozaljšane vrhove v nebo, nudijo gledalcem krasen užitek.

Glavni zvonik je visok 98 metrov. Izmed 7 zvonov, ki vise v njem, vzbuja pozornost in zanimanje zlasti največji zvon, ki je star 400 let, tehtá pa 14.000 kg.

V notranjosti cerkve se nahaja kraljevska grobnica in mavzolej, katerega je po naročilu cesarja Rudolfa II. zgradil holandski umetnik Colin iz dragocenega alabastra in belega marmorja. Na mavzoleju so izklesani liki sedmih kraljev in cesarjev, ki so tamkaj pokopani.

V stranskih ladjah cerkve sv. Vida se nahaja 12 znamenitih kapel, izmed katerih je brez dvoma najzanimivejša

kapela sv. Vaclava.

Na vratih te kapele je pritrjen velik obroč, za katerega se je bil pred 1000 leti oprijel sv. Vaclav ravno v hipu, ko so ga njegovi sovražniki ranili na smrt. Držeč se za omenjeni obroč je sveti Vaclav umrl. V kapeli je sedaj njegov grob. Stene kapele so bogato obložene z zlatom ter z dragulji. Deloma so stene poslikane s starodavnimi freskami, katere kažejo življenje sv. Vaclava.

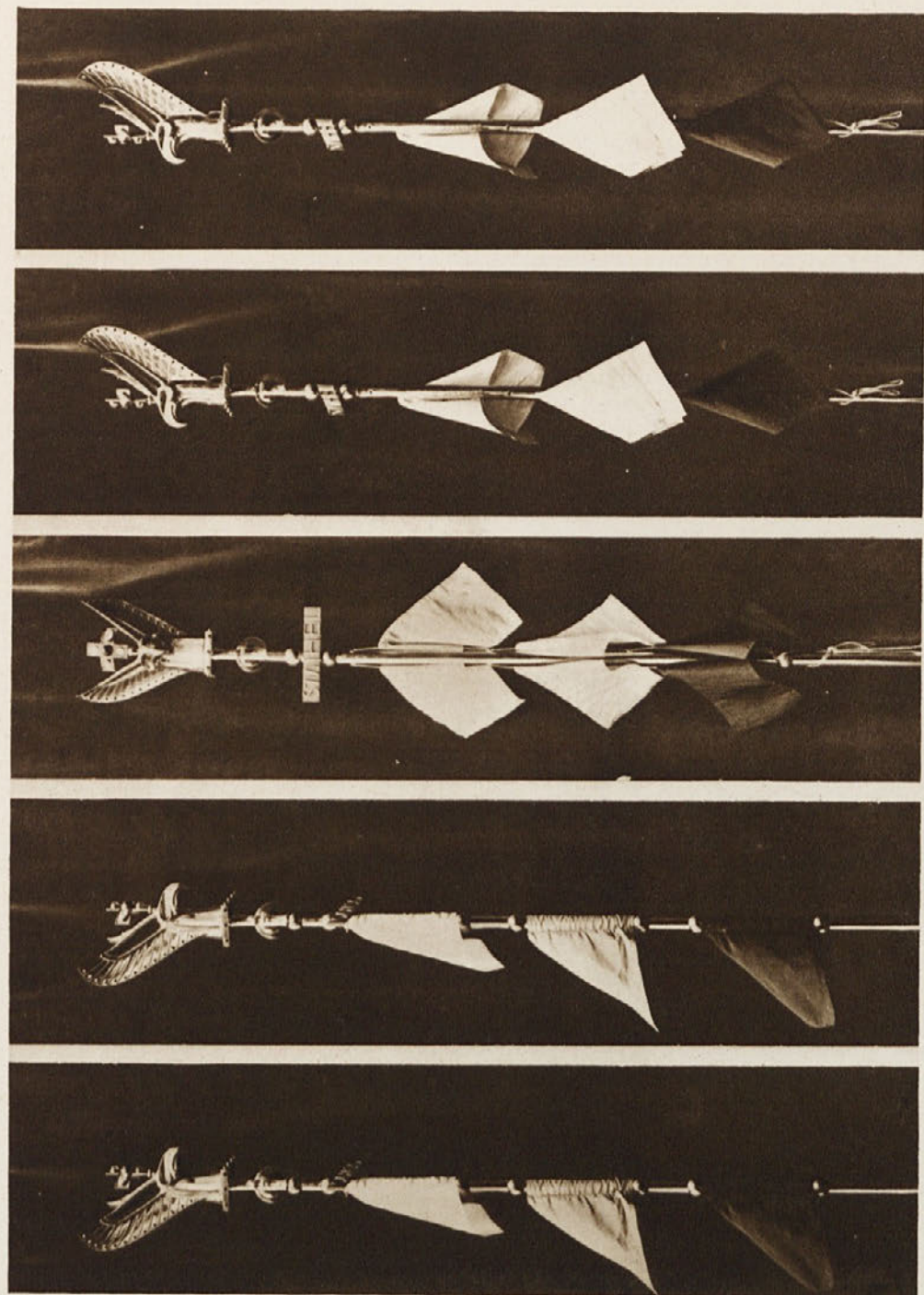
Za orglami je skrit vhod v zbornico, kjer se vse do današnjih dni hranijo krone in drugi dragoceni predmeti čeških kraljev. Zbornica je zaklenjena s 7 ključavnicami, ključe od njih pa hrani 7 visokih dostojanstvenikov, ki le skupno morejo odpreti bogato zakladnico.

V posebnem prostoru cerkve se hrani tudi meč sv. Vaclava, njegov oklep ter še mnoge druge zgodovinske dragocenosti.

* * *

Prav nič ni tedaj čudno, če so češki katoličani tako ponosni na to svoje narodno in cerkveno svetišče. S polno pravico se zavedajo ogromnega pomena in silnega bogastva, ki ga hrani ta katedrala, — saj je v njej poleg lepote in dragocenosti tudi nešteto drugih dokazov večne ljubezni celega češkega naroda do Boga, Cerkve in svoje domovine.

Zakaj varčuješ? Ker se rad v lepega Orla oblečeš? Tako je! Zakaj bi se ne postavil zdaj, ko si mlad!

Novi orlovski prapor

Orel.

(Glej današnje prilogo »Mladosti«.)

J. Plečnik je s svojimi orlovskimi prapori uveljavil zopet mesto pri nas doslej običajne velike težke zastave s praporom, ki vihra nad pomikajočimi se nunožicami v vetru, prastari tip vojaškega »znamenja«, ki je lahko, umetniško dovršeno in po svojem motivu za organizacijo, pred katero se nosi, pomembno.

Plečnikovo »znamenje« je po svoji obliki frapantno; nehotе obrne pozornost gledavca nase. Po svoji ideji je pa najožje zvezano z ideali orlovske organizacije: — predstavlja nam pozorno dvignjeno glavo orla in energično za let razpete peruti. Pozornost, odločnost, nezlomljiva sila in jasno gledanje cilja pred seboj so idejne podlage, ki so se umetniško izoblikovale v ti glavi. Vsa njena stilizirana, samo na osnovne črte resničnih oblik glave in peruti omejena modelacija, vse njeno oblikovanje je tako, da podpira izraz te miselne vsebine. Črta, v kateri se krivi nenaravno veliki, energični kljun, se začinja spodaj, raste navzgor in se krivi nato naprej; peruti, ki se dvigajo izza glave, so stilizirane tako, da spominjajo na najmodernejše pojave te vrste, ne na krila ptice iz naravoslovske knjige, ampak ptice sodobnosti in bodočnosti, ptice, ki jo oblikuje in se ž njo nad nepregledne prostore dviga človeški duh — aeroplana. Na glavi sta izoblikovani samo dve naravni potezi, kljun z izrazom odločne neupogljive volje in moči, ki zmore to voljo tudi uresničiti, in oko kot vodnik usmerjeno trdno in neprestano naprej, nikdar nazaj. Če pogledaš to glavo od spredaj, se ti zdi, ko da je še nekaj v njej, kar ni od narave, ampak od duha umetnikovega, zdi se ti, ko da so peruti ogromna v posluh napeta ušesa in da ta glava prisluškuje nekam v daljavo in zbira vse utripe svojega rodu, da mladina, ki se zbira okrog nje, ne zaide na pota proč od njega. Na čelu pa nosi ta glava križ kot simbol miselnosti, ki druži mladino v njeno organizacijo; visoko nosi ta simbol in z dragimi kamni ga je odlikovala.

Kot umetniško delo spada ta orel po svoji čisto ekspresivni, samo izrazu misli in notranjega življenja umotvora služeči oblikovnosti med najsodobnejše, kar je ustvarila povojna slovenska umetnost. Vse je izrabil umetnik, da pojača moč te izraznosti in računajoč s posebnimi lastnostmi kovine in njenega bleska je izvotlil oko, ki se vseeno zdi, da je vzboklo in da ostra zenica deluje v njem.

Glejte: Orlovske mladosti paradiž!

(povedal na odsekovni akademiji Sv. Jakob-Ljubljana, dne 17. marca 1929
br. Tone Vindišar.)

Kadar zasije pomlad, gre sejalec pogledat svojo setev, če mu je ni zamorila slana; sejalec skrbi, kako bo zrno vzdržalo do žetve, da ga ne preraste plevel ter da ne dozori v slabše zrno, kakor pa je bilo vrženo v lehe.

Naš sejalec je bil Janez Krek in je vladika Jeglič; mi smo njiva. Kako zorimo, kako smo močni in zvesti, moramo večkrat pregledati svoje mlade vrste, da utrdimo omahujoče, ter damo vere vam in sebi. Naše akademije so to, kjer obnavljamo svoje cilje; zdi se nam, da bi svojo mladost zatajili, če bi mirovali. Zakaj bi ne klical na korajžo fant, saj tudi nagelj izziva!

K svojemu veselemu delu smo vabili vas, prijatelji, ker je naša želja, da nas spoznate in prav razumete; razgovoriti se hočemo z vami, kdo smo mi Orli,

zakaj smo in kako smo. Potrebno je to, da se ne bi mislilo, da se je orlovstvo preživelo, da nima več ciljev. Če smo se dozdej vezali medseboj in nazunaj, vam hočemo povedati, da se zdaj vežemo naznotraj in z družbo, v vzgoji srca in družabnosti.

Kdo smo?

Tisti mladi ljudje, ki so svojo prvo vzgojo imeli katoliško in hočejo na tej podlagi delo nadaljevati, se zbirajo z enakovzgojenimi in enakomladimi v slovenskem Orlu. Dva in dvajset let že stavlja svoja stražna gnezda po vsej naši zemlji; čez dvanaest tisoč nas je, mladih, zdravih in močnih. Vsem nam je skupen en cilj: močno in srečno življenje; vsem nam je skupna ena pol: brez besed in z živim zgledom prekrasiti našo družbo, zaježiti val sebičnega dobičkarstva in hladne neiskrenosti.

Čuvarji smo nad tem, kar nam je v dušo vsadila slovenska mati: vernost, delavnost, poštenost.

Stražarji smo svojih lastnih vasi, da se med nje ne vrastejo razvade, ki bi izsesarale naše mlade moči: alkohol, tobak; in še: malovernost, popustljivost, šund.

Zakaj smo?

Zaradi telovadbe? S telovadbo si pač ohranimo telo gibčno in zdravo, nočemo pa z njo nikogar zabavati. Izoblikovano telo nam je samo prazna, čeprav lepa čaša, ki nima nobene vsebine. Mi gremo dalje: v to čašo hočemo viliti čiste vsebine, ki se tudi v poznejših letih ne bo skalila. Zato nam je telovadba premalo!

Zaradi izobrazbe? Res je, da se iz knjig in razgovorov učimo, saj je prilike za izobrazbo vedno dovolj, marsikdaj se nam celo vsiljuje. Skoraj bi rekli, da nam to razumarstvo daje dovolj učenih ljudi, pogrešamo pa vedno pogostejše srčno vzgojenih in dobrih ljudi. Tudi nam izobrazba pomaga do spoznanja svojih pravic; nočemo pa istočasno pozabljati svojih dolžnosti, ker bi tako bili sebičnejši. Zato nas poleg telovadbe tudi izobrazba ne more obdržati v Orlu.

Prijatelji, mi smo bili zato, da se izobrazujemo, da telovadimo, v prvi vrsti pa zato, da smo družčina, povezana z bratstvom, družabnostjo in prijateljstvom. Ta vez nas ohranja mlade in korajžne in okrepitev te vezi nam je največja naloga. Skupaj hočemo iti skozi mlada leta, da bomo tudi tedaj skupaj držali, ko bo treba braniti naš obstoj in naše koristi. Vemo: če bodo naše vrste strnjene in enotne, s srčno vezjo povezane, ne bomo nikjer podlegli.

Kako smo?

Glejte, mi smo se sami odločili za orlovske vrste, sami nosimo odgovornost za vsa svoja dela. Vemo, da imate pravico, da po našem zunanjem življenju presojate moč in upravičenost orlovstva, ne pa po tem, kar vam na naših akademijah nekako umetno prinašamo.

Pravijo, da je naš rod lahkomišljen, v razvade usuznjen; mi taki nočemo biti. Zato morate vsakega mladca, ki je zapravljen in pijanski, brez nadaljnega obsoditi, da ni naš fant in ne Orel.

Da smo sirovi in robati, nas obsojajo! Tudi taki mi nočemo biti! Zato vedite, da tisti ki je sirov in robat, v kvantanju in v ženski družbi, ni naš fant in ne more biti Orel.

In še pravijo, da smo bojazljivi in hlapčevski. Da bi tudi to mi Orli ne bili! Vedno, ko smo v pravici, skušamo biti korajžni in odločni. Kdor to ni ali ne skuša biti, s tem sam pove, da je v vsem, celo pa v sodbah od drugih odvisen ter da zato ne pozna orlovske vzgoje in ne slovenskega orlovstva.

Tako si mi mladi zamišljamo Orla, ne na papirju, ne v kroju, ampak v resnici in na cesti življenja. — Bog živi!

Stadion za svetovaclavske orlovske dneve v Pragi 1929.

Gotovo bo tiste, ki se za Prago in za orlovske dneve v letošnjem juliju zanimajo, predvsem tudi zanimal Stadion, v katerem se bo nastop orlovstva v svetovaclavskih dneh izvršil. Prinašamo torej popis Stadiona, kakor ga je objavila »Orlovska tiskovna služba« v Brnu. (Glej slike v »Ilustriranem Slovincu«.)

Telovadni nastop orlovstva v svetovaclavskih dneh leta 1929. se bo vršil na Strahovem v Pragi, v istem Stadionu, kjer se je leta 1927. vršila delavska olimpijada, pozneje pa različne športne slavnosti. Prostor Stadiona leži na obsežnem prostoru na Strahovem v višini 100 m nad gladino Vltave v smeri proti Beli gori. Lastnica prostora je praška mestna občina, ki ga je pa za 99 let dala v najem češkoslovaški vladi. Ta je obširni prostor vzravnala, ker je bil prej poln večjih in manjših gričev, strmin ter globokih jam; uporabljal se je namreč prejšnje čase za vojaške vežbališče. Ogromne tribune so postavile l. 1927. štiri velike praške tesarske tvrdke, ki so še sedaj njih lastnice.

Ploskev, na kateri se Stadion razprostira, meri okrog 250.000 m², kar gotovo jasno označuje njega obsežnost. V tej površini je računano telovadišče za nastop sam in še posebno telovadišče za pripravo k nastopu, dalje oblačilnice, restavracije in vse potrebne ulice in dohodi ter končno poseben promenadni prostor. Okoli Stadiona teče glavna cesta, ki spaja Brevnov in okoliške občine Prage s Prago samo, odnosno njenim predmestjem Smichovem in kolodvorom.

Samo telovadišče v Stadionu meri preko 42.000 m². Na tem prostoru more naenkrat nastopiti 10.000 telovadcev. Telovadišče obkrožajo z vseh štirih strani lesene tribune. Na severni strani prostora stoji glavna, reprezentativna tribuna, ki ima samo finih sedežev za 8104 osebe. Ta tribuna ima tudi 136 lož. V sredi te tribune, na najvišjem njenem mestu je postavljen reprezentativni paviljon s štirimi ložami za g. predsednika republike, zastopnike vlade in diplomate. Na tej tribuni so tudi častni sedeži za delegacije iz inozemstva. Tribuna na vzhodni strani ima 4822 sedežev, 70 lož in 5924 stojišč, zapadna tribuna pa 5077 sedežev in 7620 stojišč. Južna tribuna, v kateri je vdolan tudi godbeni paviljon, služi kot članska tribuna in ima prostora za 11.508 oseb. V medprostorju, t. j. v krogu, oziroma pasu med telovadnim prostorom in tribunami je prostora za 50—60.000 gledalcev. Telovadnemu nastopu torej lahko prisostvujejo 18.003 osebe na sedežih in 75.052 do 83.052 na stojiščih, skupno tedaj 93—103 tisoč gledalcev.

Za južno- in vzhodno tribuno so postavljene oblačilnice za več kot 17.000 telovadcev. Oblačilnice so razdeljene tako, da na eni strani služijo telovadcem, na drugi strani pa telovadkinjam. Poleg oblačilnic so še prostori Rdečega križa, umivalnica in končno stranišča.

Vhod telovadcev na telovadišče se lahko izvrši na dva načina. Ali v sredi južne tribune, pod godbenim paviljonom v eni sami koloni ali pa v dveh deljenih kolonah, ki prikorakata izpod bočnih tribun na telovadišče, se tu v sredini strneta in potem kot ena sama reka korakata proti glavni severni tribuni.

Na južni strani oblačilnic je urejena še skupna kuhinja, ki more oskrbeti hrano za 10.000 oseb. Dalje je na vseh teh straneh okoli oblačilnic postav-

ljenih še do 200 prodajalnih barak in šest velikih paviljonov za restavracije. Za temi prostori je ogromen promenadni prostor, ki obsega 54.000 m².

Zbiralni prostor za telovadce k nastopu se nahaja med oblačilnicami, a glavni telovadni prostor za pripravo, odnosno razvrstitev k nastopu na južni strani za člansko tribuno.

Na tem Stadionu se bo torej vršil nastop in telovadba orlovstva na letošnjem mednarodnem taboru. Češkoslovaški Orel je v to svrho najel Stadion za eno leto. Toda čeprav je pripravljalnemu odboru uspelo dobiti v najem že

Praga: Hradčani.

gotov, zgrajen Stadion, so bili kljub temu tekom leta potrebni še milijoni Kč, da se je Stadion arhitektonsko uredil v vseh pogledih za nastop. Zato je češko orlovstvo ustanovilo poseben »Finančni zaklad S. D. O.«, v katerega člani in prijatelji orlovstva prispevajo velike vsote za poravnavo ogromnih stroškov.

Filip:

Veselje v ljubezni.

Posedanje po gostilnah, zalivanje z desetkrat krščenim in prepacanim vinom, vpitje in zmerjanje, klicanje na korajžo, pretep: vse to se še danes zdi mnogim fantovsko. Res, žalostno pojmovanje fantovstva!

Kaj je vzrok temu divjanju? Prav nič drugega, kakor pomanjkanje medsebojne ljubezni.

Ne bom tu govoril, da se kot kristjani moramo ljubiti, — srce se ob ukazih ne ogreje — ampak bom pokazal lepoto medsebojne ljubezni in veselje, ki ga fantje občutijo, če se ljubijo med seboj.

Fantje smo bratje.

Naj nas ločijo hribi in doline, naj nas ločijo vode, ne pozabimo, da smo bratje; zakaj veže nas ljubezen. V nedeljo pa ali zvečer na vasi, ko se zopet snidemo, smo vsi veseli, da smo skupaj.

V družbi smo vsi enaki. Med nami ni več in manj vrednih ljudi; zato ne poznamo gospodujočih ošabnežev in odurnežev.

Med fanti, ki se ljubijo, vlada domačnost in preprostost, ne pa napuh-njenost, ki gleda le, kako bi se postavila pred drugimi.

Medsebojna ljubezen, ki gori v naših srcih, se razplamteva v veselju in veseli fantovski pesmi, ne pa kvantarski.

Ker smo bratje, se zanimamo drug za drugega. Ko pridemo ob nedeljah skupaj, si pripovedujemo, kaj smo med tednom delali, kaj se nam je posebnega dogodilo in drugo. Pripovedujemo si vse, nobenih skrivnosti nimamo med seboj. Ah, kakšno tiho veselje te obide v taki zaupni družbi!

Ljubezen budi v nas zavest skupnosti.

Fantje, ki se čutimo brate, držimo skupaj. Ni ga človeka na svetu, ki bi nas razprl in razdružil. Če je kdo od nas obrekovan, se vsi postavimo zanj; zakaj z njim vsi trpimo. Če je ranjen ud družine, je ranjena vsa družina. Zato tudi ne trpimo, da bi kdo od nas delal nečast fantovstvu.

Ljubezen hoče tudi žrtev. — Kakšna zadovoljnost me obide, če se morem žrtvovati za brata, ki je z menoj eno, in kakšna njega, ko vidi, da ga ljubim.

Ne bom ti več pripovedoval, kako lepo je, če se fantje ljubimo, zakaj to se ne da opisati, to se le čuti.

Bratje Orli, pojdimo kot apostoli ljubezni med podivjane aufbiksarje in jim dajmo čutiti gorko ljubezen, da ustvarimo fantovsko družino.

Ljubezen se da obuditi le z ljubeznijo.

Ton Vin:

Orlovsko bratstvo: sebični smo!

Mlad človek ne pozna sebičnosti — je dejal Janez Krek.

Recimo, vsaj ne take sebičnosti, za katero bi vedel, da je v škodo bližnjemu; še manj, da bi bil namenoma sebičen. Tudi se sebičnost mladca da omejiti na starost: vse bolj idealen in požrtvovalen — torej nesebičen — je v svojem dvajsetem, kakor pa v poznejšem letu. V splošnem pa je sebičnost, ki ni nadzirana in vzgajana, resna ovira za orlovsko bratstvo.

Sebični smo!

V vsem in povsod se postavljamo na prvo mesto, brez ozira na druge; čast in ugled, imetje in ugodje hočemo doseči za vsako ceno, najsi čez srečo in ugled bližnjega;

svoje zahteve na življenje previsoko stavljamo; nič nam ni mar, če so drugi v potrebi najnujnejših pogojev;

ob obloženih mizi pustimo, da drugi pobirajo drobtine;

v obleki izzivamo, ko so drugi v cunjah;

tujih potreb in žrtev ne poznamo, le zase se brigamo;

nejevoljni, tudi zavistni smo ob sreči bližnjega.

Posledica vsega tega je, da niti s svojo srečo nismo zadovoljni; v vednem iskanju sebe, tudi sebe najdemo — v zapuščenosti in samoti. V družbi namreč nismo več priljubljeni, izogiba se nam.

Tega nočemo razumeti: vrednost človeka se začne pri dejanju; ali: lepše je dajati, kakor jemati. Ko pa se vendar veličina človeka v odnosu z živalsko naravo začneja pri delu in skrbi za druge, za njih vrednost, prava in blagostanje.

Vzemimo tako: užaljeni smo, če se ne vpoštevamo, če se naše pravice in želje ne spoštujejo; nam pa je vseeno, če gazimo tuja prava in se le zase brigamo. Kako potem moremo od drugih pričakovati nekaj, kar jim mi sami ne dajemo? To-le vemo: vsaka dobrota, storjena bližnjemu, boljša njega in nas same. S škodo bližnjemu i sami sebi škodimo.

† Dr. Franjo Čibej, profesor na učiteljišču v Ljubljani.

V najlepšem pomladnem cvetu in povsem nepričakovano se je ločil prof. dr. Franjo Čibej dne 15. maja t. l. od nas šele v 28. letu svoje starosti. — Že pred štirimi leti, ko se je v okrilju Orlovske zveze osnoval mladinoslovski inštitut z nalogo, naj študira vzgojeslovna in dušeslovna vprašanja, je bil mladi doktor Čibej eden prvih in najbolj delavnih članov. Ko pa se ta inštitut ni mogel

† Dr. Franjo Čibej.

† Ivan Škrjanec.

prav razviti, se je ustanovil pri predsedstvu S. O. Z. vzgojni odbor, ki deluje zdaj drugo poslovno leto. Dr. Čibej je bil tudi v tem novem odboru eden najmarljivejših članov. Ljubezniv, postrežljiv, z ljubkim nasmeškom je hodil redno na sestanke in imel mnogo predavanj. Bil je neverjetno načitan, poznal vse sodobne vzgojne struje in poizkuse. Iz svojega globokega znanja in poznanja tozadavne literature je črpal svoje zanimive, poučne in aktualne referate. Po njegovem predlogu je vzgojni odbor pričel razpravljati o značaju slovenskega ljudstva, o njegovih vrlinah in hibah, da bi po tem študiju orlovstvo uredilo pravilno svojo vzgojno delo med mladino. Že nad eno leto se odbor peča s tem vprašanjem in pričakovati smemo pomembnih uspehov, dasi manjka zdaj vprav Čibejeva delavna moč. V svoji ljubeznivosti in požrtvovalni delavnosti je bil zgled pravega Orla.

Najlepše je pokazal svoje srčne vrline ob nenadni smrti. Malo, neznatno ranico v nosu si je zastrupil, najbrž pri izvrševanju svoje profesorske službe, ko je pri fiziki imel opraviti z raznimi kemikalijami. Še ponorčeval se je od začetka s svojim oteklim nosom. A postajalo je vsak dan slabše in po treh dneh je v ljubljanski bolnici izdihnil. Ko se je v torek 14. maja zvečer zavedel iz hudega vročičnega napada, je navzoči materi takoj jasno in vdano izjavil: Umrli bom! in prosil za spovednika. Z zgledno pobožnostjo je sprejel zakramente za umirajoče. Ko je pozno zvečer njegov sorodnik-duhovnik molil ob njem cerkvene molitve za umirajoče, je pazljivo sledil vsaki besedi in sam odgovarjal.

Ginljivo je vzel slovo od matere in sester, potem pa vsled neznosnih bolečin padel zopet v nezavest, iz katere ga je rešila ob petih zjutraj smrt.

Brez ugovora in brez žalosti, popolnoma vdan je daroval svoje mlado življenje Bogu. Kakor otrok, kateremu oče reče: Zdaj greva domov, je ubogal nekako samo po sebi umevno pripravljen, ko je prišla ponj božja poslanka, smrt. V tej zgledni vdanosti je pokazal vso globoko lepoto svoje duše, ki je v vsem študiju in delu žejno iskala Boga.

Veličastnega pogreba se je udeležilo tudi predsedstvo S. O. Z. in J. O. Z., pogrebne obrede je opravil načelnik vzgojnega odbora, pom. škof dr. Gregor Rožman. — Naj mu Bog poplača vse, kar je storil za orlovstvo kot član vzgojnega odbora in sotrudnik »Mladosti«.

† Ivan Škrjanec, bogoslovec v Ljubljani.

(Umrli 16. aprila 1929.)

Na izanskem polju so izkopali nov grob. Vanj so položili Škrjančevega Ivana, ki je umrl na poti k oltarju. Pred našimi očmi so spustili na dveh vrveh belo rakev v ozki grob, počasi in varno, kakor bi jo spuščali globoko nekam v brezno.

Ljudje so rekli: »Jetika, jetika. Trden je bil, pa ga je le vzela.« Ah, ljudje božji, kaj bo jetika. »Telo je iz zemlje, duh pa je od zgoraj vdihnjen«, zato mora telo v zemljo, duh pa v objem večnega Duha. Da pa ni treba toliko čudežev, ker mi, neverni ljudje, bi se norčevali iz njih, mora poseči vmes jetika ali vodenica ali kuga ali kolera ali kaj podobnega, ki razmakne stene telesa in oprosti duha. Ko se je v božjih načrtih, ki ne poznajo mladosti in starosti, ampak samo človeka, življenje Škrjančevega Ivana bližalo svojemu koncu, je izginila sveža barva mladosti z njegovega obraza in ljudje so rekli: »Zbolel je, najbrž za jetiko«; ko je še utihnilo petje psalmov in je bilo očitno vedno manj življenja v mladem telesu, so dejali: »Poslabšalo se mu je, jetika«; ko pa je duša, ki je izšla od Boga in je oživljala njegovo telo, zaslužila, da se vrne zopet nazaj v božje naročje, je glas mrtvaškega zvona presenetil Mateno in ljudje so rekli: »Umrli je, vzela ga je.« Položili so njegovo prazno telo na mrtvaški oder in ga škropili, čez dva dni pa so ga iz spoštovanja pred živim slovesno pokopali v zemljo, kakor bi ga zagrebli v božjo dlan. Mi pa, ki mislimo, da smemo Bogu vedno oporekati, smo pozabili, da je bolezen samo pretveza, ponarejeni potni list, ki ga nam Bog pokaže, ko vodi svoje zveste iz dežele sužnosti in lakote v obljubljeni deželo, da bi jih mi ne imeli takoj za svetnike ali čarovnike.

Ivan, tako je bilo s Teboj. Veselilo Te je življenje, zato Te je Bog presenetil z novim, samo iz vere poznanim življenjem. Po semenišču si hrepenel, da bi bila na lgu zopet nova maša, pa Te je Bog vzel iz srede cerkve v svoj »tron«, preden si pristopil k oltarju, da boš lažje videl prav na oltar in ko bodo Tvoji sošolci gledali v svojih rokah samo belo hostijo, boš Ti videl pravega Boga, kakor je. Mir so Ti priporočili zdravniki. Kako brezobzirno si ležal na mrtvaškem odru! Jok v sobi, začudeni pogledi, ki so strmeli v Te, v vseh srcih bridkost — Ti pa si mirno ležal na belih rjuhah. Kakšen mir! Še oči nisi zaprl, da bi ne videl, solze in jok in bridkost — nič ni motilo večnega miru, v katerem si začel počivati. Prst je votlo pritrkovala ob rakev, v rakvi pa tak mir — pa samo v rakvi. Zdravniki so Ti ga predpisali, večni zdravnik Ti ga je dal. Mir! — Še Ti o Bog, neutrudljivi pridigar, bodi zahvaljen za tako žive pridige, v katerih nas z usmiljenjem in potrpežljivim srcem učiš spoznavati vrednost življenja. — *Lojze.*

Počivajta v miru!

Po svetu okrog.

Desetletnica delovanja dr. K. Gaulhoferja. Letos je minulo 10 let, odkar deluje dr. K. Gaulhofer kot referent za telesne vaje v avstrijskem kulturnem ministrstvu. Sadovi njegovega tihega delovanja so veliki: priboril je telovadbi v šoli odlično mesto, telovadnim učiteljem je priboril akademsko izobrazbo, napisal je številne razprave in knjige. Njegova »Grundzüge des Schulturnens« velja danes kot najboljšo delo na polju šolske in mladinske telovadbe sploh.

300 sportnih prostorov ali 25 stadionov bi lahko zgradili Nemci v preteklem letu, ko bi darovali denar, ki so ga zapili, — sportnemu gibanju.

Kje je domovina nogometa? Prof. Liang Lih Lo poroča, da je nogomet kitajskega izvora. Že v šestem stoletju, pravi, da je začel izpodrinjati nogomet stare nacionalne igre. Prvotno je bila žoga napolnjena s pavolo, kot gol pa so služile bambusove palice. V starih kitajskih knjigah se še vidijo načrti igrišč in pa pravila nogometa, ki so zelo podobna sodobnim.

Telovadni tečaj za časnikarje. Kakor lani, tako se je tudi letos vršil na nemški telovadni visoki šoli tečaj za časnikarje, ki urejujejo rubriko »Sport«. Kaj takega bi bilo tudi pri nas nujno potrebno, zakaj časopis naj bi bil v sportu vodnik in vzgojitelj. Ne gre samo za to, da so sportna poročila zanimiva in stvarna, biti bi morala tudi vzgojna.

12 zapovedi za gradnjo letnih telovadišč (dr. C. Diem): 1. Letno telovadišče je dolžnost in ponos vsake občinske uprave. 2. Za vsakega prebivalca bodi v občini 3—5 m² sportnega prostora. 3. Najprej je graditi za vsakdanjo telovadbo, potem šele prostore za tekme in nastope. 4. Telovadišča brez prh so kulturna sramota. 5. Ločite v sportu otroke, moške in ženske, dajte pa vsem dovolj prostora. 6. Davke za telovadišča naj pla-

čujejo oni, ki jih ne upotrebljavajo. 7. Na sportnem prostoru bodi veliko zelenja, pa malo klopi za gledavce. 8. Vsak sportni prostor naj ima tudi plavalnico. 9. Sportno polje razdeli v posamezne samostojne enote, ki tvorijo skupaj mestni vrt. 10. Tekmovališče bodi zgradba v obliki podkve. Tribune naj bodo ob daljši strani, tako da sije sonce v hrbet. 11. Preden gradiš, se posvetuj s strokovnjaki. 12. Telovadišče brez vadiatelja je mož brez glave. Stadion brez sportne šole je mrtev.

Zenski lahkoatletski kongres v Bologni. Udeležile so se ga: Francija, Nemčija, Svica, Anglija, Belgija in Italija. Vprašanje ženskih tekem na olimpijadi niso rešile, odložile so ga na kongres l. 1930. v Berlinu. Ob tej priliki so bili oficijelno priznani nekateri ženski rekordi: na 100 m: 12.2 Robinson; skok v višino: 1.59 Catherwood; skok v daljavo: 5.98 Hitomi. Te številke kažejo, koliko zmore žena v sportu.

Dnevna telovadna ura. Že deset let se borijo vzgojitelji, katerim je blagor mladine pri sreč, za to, da bi vpeljali v šole vsak dan po eno telovadno uro. Pa ne naši vzgojitelji, temveč oni v Nemčiji. Nekatere šole so že naredile poizkus, ki se je sijajno obnesel: dijaki so bili veliko bolj razviti in zdravi, pa tudi duševno čilejši. Vendar vlada še ni izrekla odločilne besede, ker se boji izdatkov. Treba bo namreč razširiti igrišča in telovadnice.

Novo kopališče v Ljubljani. 26. maja so otvorili v Ljubljani moderno kopališče, ki ga je zgradil S. K. Ilirija. Izredno prikupljivo kopališče je 50 m dolgo in ima prostora za 1500 kopalcev. Globoko je 4 m, kar omogoča skoke z 10 metrske skakalnice. S tem kopališčem prednjači Ljubljana pred vsemi drugimi mesti naše kraljevine. Upamo, da se bo sedaj naš vodni sport izdatno dvignil.

Iz kraja v kraj

Trbovlje.

8. maja 1929. Žalostni obrazi in otožna srca v našem odseku dokazujejo, da nas je doletela neprijetna izguba. Danes se je poslovil od nas duh, vodja našega odseka, g. kaplan Anton Radanovič. Bil je priljubljen ne samo nam Orlom, ampak vsakomur, naj si bo beraču ali gospodu. Baš je začel oživljati naš odsek, pa je bil odpoklican na drugo službeno mesto. Šest let je bil med nami. Veliko je delal, a še ni vsega dokončal, kar je imel v načrtu. Zato moramo začeti tem pridneje delati, da bomo začeto delo dokončali. Prav posebno bo gospoda kaplana pogrešala naša mladina, ki je našla pri njem

vedno zatočišče. Na izletih nas je spremljeval, na sestankih nas poučeval in pel z nami. Marsikatero oko je postalo rošno ob njegovem odhodu. Želimo mu mnogo lepih sadov na novem polju dela. Njegovega naslednika pa s pristranskimi bratskimi čuvstvi pozdravljamo med nami. — O. Č.

Metlika.

Zopet par vrstic o delovanju orlovskega odseka v Metliki. V letošnji hudi zimi, katera je gotovo vse orlovske odseke pri njihovem delu ovirala, tudi naš odsek ni mogel tako uspešno delovati, kot bi bil sicer, vendar se je z vso močjo trudil in prirejal fantovske sestanke, ki so bili v pouk in raz-

vedrilo bratom. Posebno »Soc. ekonomijo« smo prav pridno študirali. Zraven tega pa je odsek skrbel tudi za razvedrilo izven odseka. Priredil je dve igri, ki sta izpadli v splošno zadovoljnost. Posebno poslednja »Razvalina življenja«, katero smo uprizorili 24. marca, je bila po zatrdilu občinstva igrana izborna ter je tudi v gmotnem oziru izpadla nad pričakovanje.

Dne 28. januarja t. l. se je poročil dolgoletni odsekovni predsednik br. Martin Pečarič z gđe. M. Matkovič, ugledno članico tuk. Mar. družbe. Čestitamo! Ker je imenovani brat postal po poroki brezposlen, je predsedniški mandat odložil ter je bil nato na marčnem obnem zboru izvoljen za predsednika bivši večkratni načelnik br. Anton Tajman.

Sedaj, ko so nastopili topli poletni dnevi, je postalo življenje v odseku živahnejše. Posebno naraščaj se je kakor prerodil. Malčki so po dolgi zimi prihiteli skupaj kakor čebele iz panjev ter se skupaj zabavajo, skačejo in telovadijo, da so nam res v pravo veselje. Bog živi! — Br. Janko.

Sv. Križ pri Rogaški Slatini.

V zadnji »Mladosti« sem opisal na kratko zgodovino našega odseka. Da ne boste rekli, da smo neverni, naj vam bo dokaz to, da praznujemo redno svoje orlovske praznike s svetimi zakramenti. — Praznik sv. Jožefa proslavimo redno z akademijo, posvečeno našim starišem, dobrim atekom in mamicam. — Tudi naše zdraviliške goste smo navadili, da jim pokažemo, kaj je orlovsko delo; tako smo priredili 15. avgusta l. 1927. prvič v Zdravilišču svojo akademijo. Letos upam, da bomo priredili zopet lepo akademijo v Zdravilišču. Kar je najbolj potrebno, je pa to, da skrbimo za naraščaj; kajti iz naraščaja raste naša bodočnost. Od naraščaja se lahko nadajamo, da bomo dobili dobrih, rodovitnih, plodonosnih delavcev, ki so zrastle od mladosti v orlovskem življenju. Nas bratov orlovske družine pa je sveta dolžnost, da dajemo zgled vsemu slovenskemu narodu in poedinim župnijam s tem, da se vedemo in živimo dostojno, disciplinirano, čisto in pošteno. — Naš značaj, naša neustrašenost si bosta priborila to, kar narod naš in Bog želi. Krepost duha, radost srca, to orlovski je vzor sreča. Imamo hvala Bogu, dobre duhovnike, požrtvovalne delavce, dal Bog mnogo takih.

Ptuj.

Zopet se oglašam v »Mladosti« ter v kratkem opišem nadaljnje delovanje naš Ptujčanov. Pri številu članstva smo precej napredovali. V zimskem času smo imeli telovadbo trikrat na teden, po Veliki noči pa samo enkrat. Člani so se z velikim veseljem udeleževali telovadbe. Za II. akademijo smo se prav pridno pripravljali, ter je nam prav dobro uspela. Vsem so se dopadle točke »Mladei pred šotorom«, simbolična vaja čla-

nov »Oj Doberdob« s spremljevanjem moškega zbora ter simbolična vaja članic »Dvignite Orli« s spremljevanjem orkestra. Vse občinstvo je bilo zelo zadovoljno. Na Veliko soboto je odsek prvič vzdrževal častno stražo pri božjem grobu. V začetku je bilo malo težko, ali vendar je dobro izpadlo. Ljudje so bili zelo pozorni na to novost, ker še kaj takšnega v Ptuj niso videli. Po Veliki noči ter že prej smo se pridno pripravljali na okrožne tekme, ki so se vršile 28. aprila v Ptuj, kjer smo dosegli malo diplomo. Ker je odsek še komaj drugič tekmoval ter dosegel malo diplomo, smo zopet dobili novega poguma za naše orlovsko delo in cilje. Dne 5. maja t. l. je imel odsek javno tombolo z dobrim uspehom. Zdaj se pridno pripravljamo za Prago ter odsekovno prireditve, o kateri bomo še prihodnjič poročali. Zato, bratje, na delo, da dosežemo naš orlovski cilj. Vsem br. Orlom in sestram Orlicam kličemo krepak Bog živi! Br. tajnik.

Sv. Peter pri Mariboru.

V mesecu maju letošnjega leta nas je zapustil č. g. kaplan Matko Krevh, odšel je na novo službo v Ponikvo. Delavnega in dobrega duhovnika je ljubila vsa fara, posebno pa mi Orli, ker je bil res pravi oče orlovski družini. Celih pet in pol leta je deloval neutrudljivo v odboru kot vodja naraščaja, večkrat kot predsednik. Vse delo in vso ljubezen, ki jo je daroval napredku našega Orla, mu plačaj Bog. Ob njegovem odhodu smo bili žalostni ter se čutili potrte kot otroci brez očeta. Toda dobili smo novega č. g. župnika Antona Tkavca, ki je z veseljem sprejel našega Orla v zaščito.

Celih pet in pol leta nismo imeli nobene prostora, pa soba č. g. kaplana nam je bila zmeraj na razpolago. V njej smo se počutili kakor doma. Zato pa nam je bilo slovo še tem težje, spomin na gospoda kaplana pa nam ostane trajan. — R. F.

Šmarje pri Jelšah.

Dovclite, dragi bratje širom naše domovine, da se tudi oglašamo v lastnem glasilu mi šmarski Orli. Naš odsek je prebil v zadnjih mesecih dosti veselih in prijetnih uric. Delali smo predvsem na tem, da se kolikor mogoče častno odrežemo pri letošnjih okrožnih tekmah. In res, naš trud je bil obilno poplačan. Dne 5. maja smo odnesli veliko diplomo in s tem tudi prvenstvo v okrožju. Največ zaslug na tej zmagi ima br. načelnik Fajš. Poleg svojih težkih dolžnosti je posvetil vse svoje mlade sile napredku odseka. Br. Rudolf, bodi ti izrečena najlepša zahvala za vso tvojo neumorno delavnost za procvit in razmah našega Orla. Diletantje orlovskega odseka so s pomočjo vrlih članic tukajšnjega orliškega krožka priredili v Kat. domu dne 7. aprila igro »Domen«. Vloge so bile srečno razdeljene. Občinstvo se je z vihnim aplavzom zahvaljevalo igralcem in igralkam. — Mi delamo, čeravno nam ne-

kateri mečejo polena pod noge. Ne gledamo ne na levo ne na desno, ampak preko vseh ovir in zaprek gre naša pot navzgor. V nas je mladost še vsa kipeča in to mladost in njeno lepoto si ne pustimo blatiti od nikogar. V naših dušah kraljuje majniška Gospa, prečista Bogorodica; čuvarica naših mladih src. In mi se počutimo pod Njenim okriljem tako neizmerno srečne! O le mečite blato in obrekovanje na nas, naših src beline ne boste omadeževali. Poštena so naša pota, čisto naše življenje, in vriskajoča bela cesta, ki vodi tja pred šmarnični oltar. Paradiža naših duš in fantovskega poštenja nam ne bo nihče in nikdar omadeževal. Vsem bratom: Bog živi! Tonček.

Šoštanj.

Tem potom objavljamo uspehe, ki so jih dosegli odseki našega okrožja na splošnih okrožnih tekmah 14. aprila v Braslovčah. —

Tekem se je udeležilo 6 odsekov, in sicer: Ksaverij, Šoštanj, Polzela, Braslovče, Sveti Jurij, Mozirje. — Prvenstvo je zopet odnesel odsek Ksaverij in s tem veliko diplomu. Za njim sledi po uspehih Polzela, Šoštanj, Sv. Jurij, ti so dobili male diplome. — Postavila sta se tudi odseka Mozirje in novoustanovljeni odsek Braslovče; oba sta dobila za svoj trud pohvalni pismi. Odsek Braslovče je prvič tekmoval, odsek Mozirje pa lani sploh ni tekmoval, pa se jasno vidi, koliko premore delavnost enega navdušenega člana, ki je pred kratkim prišel v Mozirje in v najkrajšem času dosegel, da se je odsek tekem udeležil. A. Č. tajnik.

Popravek. V zadnjem dopisu iz Šoštanja, objavljenem v 4. številki »Mladosti« na str. 95 do 96, je tiskarski škrat napravil hudo napako, ko je trdil, da je šoštanjski odsek dosegel na tekmah peterih odsekov o s m o (!) mesto. Pravilno je tretje mesto. (Op. ur.)

Urednikov radio

Br. Tonček. Dopis vidiš v listu, samo nekaj stavkov sem izpustil, ke ne vem, kam meriš ž njimi. Katerih se tiče, bodo tudi iz okrnjenega dopisa razumeli, kar jim je namenjeno. Tvoj »Majniški pozdrav« je došel za majniško številko prepozno, je sploh zgolj prigodnično pisemce, ki pa odkriva tvojo lepo dušo. Bog Vaju oba blagoslovi in daj obilo trajne sreče!

Br. Janko v Metliki. Imejte prav nežno skrb za naraščaj. Ako kak odsek zanemari naraščaj, se ta brezbriznost prav kmalu grenko maščuje. Odsek, ki ima voljo do življenja, bo največje in prvo skrb obračal tistim, ki bodo čez nekaj let člani. Še Mladce obudite k življenju in mnogo se zanje potrudite, pa bo vaše veselje še večje.

»Rožmarin«. Tvoj dopis, za katerim vprašuješ, ni romal v koš, ampak čaka v urednikovi torbi. Veš, urednik mora včasih čakati s kakšnim spisom, da se nudi prava priložnost za objavo ali pa da pride še več razprav k isti stvari, da vse skupaj kot do nos k enotni misli spravi v enoisto številko. Prav hvaležen sem Ti, da se zavzemaš za »Mladost«; pa tudi za kritiko, katera ima namen list izboljšati, sem hvaležen. Bog Te živi!

Tihi fant. Zadnje pošiljatev mislim ob priložnosti uporabiti. Imaš pravilne misli. — Tudi nošenje znaka je treba poudarjati; saj nas vendar ni strah, sram pa tudi ne, ko smo člani tako lepe organizacije. Še na svindenje!

To in ono

Mali oglasi.

Mala preizkušnja za mladce, ki jo je izdala in založila J. O. Z., se dobi pri Društveni nabavni zadrugi v Ljubljani, Ljudski dom. Cena je 8 Din.

Orlovski krog, popolnoma nov, kompletan, za srednjo velikost, iz najboljšega blaga, se radi vojašine po zelo nizki ceni proda. Naslov: Josip Papotnik, Sv. Lovrene na Pohorju.

Vsebinska 6. številka: Prvi jubilej univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani. — Prosveta in vzgoja: Fr. Neubauer: Ti goriš! — A. Komar: Fantiči. — Dr. Fr. Jaklič: Po mnogih zmotah in zablodah. — Fr. Neubauer: Pesem. — V. Winkler: Brat Jože. — Fr. Strah: Bilo je in spet bo lepo... — Ivan Fink: Mladi Orel. — Sem in tja po zlati Pragi. — Organizacija: Orel. — Ton Vin: Glejte: Orlovske mladosti paradiž! — Fr. Strah: Stadion za svetovaclavske orlovske dneve v Pragi 1929. — Filip: Veselje v ljubezni. — Ton Vin: Orlovsko bratstvo: sebični smo. — V božjem miru: † Dr. Franjo Čibej, profesor na učiteljski v Ljubljani. — † Ivan Škrjanec, bogoslovec v Ljubljani. — Po svetovnem okrog. — Iz kraja v kraj: Trbovlje. — Metlika. — Sv. Križ pri Rogaški Slatini. — Ptuj. — Sv. Peter pri Mariboru. — Šmarje pri Jelšah. — Šoštanj. — Urednikov radio. — To in ono: Mali oglasi. — Slike: Praga: Spomenik sv. Vavla. — Praga: Hradčani. — † Dr. Franjo Čibej. — † Ivan Škrjanec. — Priloga: Novi orlovski prapor.

Opalograph original z zaščitno

znamko in orig. potrebščinami

Jamčim za brezhibno delovanje!
Vse potrebščine in nadomestne dele
vedno na zalogi

LUD. BARAGA
Ljubljana, Šelenburgova 6

Specialna mehanična popravilnica
Telefon štev. 2980

Šolske zvezke

raznovrstne
poslovne knjige itd.

dobavlja p. n. trgovinam
najceneje

Knjigoveznica K. T. D.
v Ljubljani

Kopitarjeva ulica št. 6/II

JUGOSLOVANSKA TISKARNA LJUBLJANA

KLISARNA
LITOGRAFIJA
OFFSETTISK
BAKROTISK
SVETLOTISK

Prodajalna K. T. D.

H. Ničman v Ljubljani

priporoča

svojo veliko zalogo šolskih in
pisarniških potrebščin. Opozarja
tudi na krasne molitvenike in
vse potrebščine Marijinih družb

Vzajemna posojilnica

v Ljubljani, r. z. z o. z.

na Miklošičevi c. poleg hotela „Union“

obrestuje

hranilne vloge najugodnejše

Varnost nudijo lastna palača, nad po-
lovica delnic hotela „UNION“, hiše
in zemljišča. — Krediti v tekočem
računu. — Posojila proti poroštvu,
vknjižbi na posestva itd. — Denar se
naloži lahko tudi po pošt. položnicah.

MLADOST

glasilo Slovenske orlovske zveze v Ljubljani, izhaja
17. v mesecu. Urejuje dr. Gregor Žerjav. Vodnikov trg 4.
List izdaja konzorec „Mladosti“ (dr. Joža Basaj, Ljubljana, Dunajska cesta 88). Tiska
Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (K. Čeč). — Upravišтво je v Ljubljani, Ljudski
dom (pisarna Društvene nabavne zadrage). — Uredništvo je v Ljubljani, Ljudski dom
(Slov. orl. zveza). — Naroča se: Upravišтво „Mladosti“, Ljubljana, Ljudski dom. —
Naročnina: Za redne člane in starešine brezplačno, za vse druge Din 30.— letno;
posamezna številka Din 250. Za naročnike izven Jugoslavije po dogovoru.

USTANOVLJENA LETA 1889

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

GRADSKA ŠTEDIONICA

LJUBLJANA
PREŠERNOVA ULICA

Telefon šte. 2016

Poštni ček 10.533

Stanje vloženega denarja
nad 360 milijonov dinarjev

Sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. — Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter vso davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar. Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.